
85 ÚSPĚŠNÝCH LET
YEARS OF SUCCESS

85 YEARS
OMNIPOL

Naše poděkování patří Ing. Jiřímu Řezáčovi, Stevenu Johnu Meadovi, původním autorům publikace Ing. Zdeňku Burianovi a Ing. Jiřímu Matulovi, Mgr. Ladislavě Nohovcové, vedoucí podnikového archivu Škoda a.s. Plzeň, stejně tak PhDr. Bohumíru Bromovi, vedoucímu archivní sekce čs. zahraničního obchodu Národního archivu v Praze za zpřístupnění archivních materiálů a poskytnutí fotodokumentace, bez nichž by nebylo možné tuto publikaci sestavit, Archivu města Brna spravujícímu fotodokumentaci z brněnských a zahraničních veletrhů, Karlu Kopřivovi, Františku Květoňovi, Albertu Orlitovi, Václavu Pracnému a Ludvíku Stloukalovi za spolupráci při shromažďování archivních materiálů a fotodokumentace.

Our thanks go to Ing. Jiří Řezáč, Steven John Mead; and the two original authors of this publication, Ing. Zdeněk Burian, Ing. Jiří Matula. Also thanks go to Mgr. Ladislava Nohovcová, director of the Škoda a. s. Plzeň company archives. Also PhDr. Bohumír Brom, director of the Czechoslovak foreign trade archive department of the National Archives in Prague for enabling access to all available archive materials and for providing photo documentation which made compilation of this publication possible. The City of Brno archive that manages photo documentation tradeshows in Brno and abroad and to Karel Kopřiva, František Květoň, Albert Orlita, Václav Pracný and Ludvík Stloukal for cooperation in collecting archival materials and photo documentation.

ÚVODNÍ SLOVO PREZIDENTA SPOLEČNOSTI

INTRODUCTION BY THE PRESIDENT OF THE COMPANY

Vážené dámy, Vážení pánové,

rok 2019 je jedním z významných milníků v historii společnosti OMNIPOL, neboť právě v tomto roce slaví již 85. rok své existence. Po dlouhém období, kdy OMNIPOL velmi úspěšně fungoval jako obchodní společnost zastupující ve světě i doma výrobní závody, se transformoval v investiční a obchodní společnost vlastníci výrobní podniky, jež disponují obrovským potenciálem. Od počátku 90. let si vytváříme vlastní vývojovou, výrobní a technologickou základnu a zabýváme se investicemi do hi-tech společností a projektů v obranném a leteckém průmyslu v České republice a na Slovensku. Naše skupina se v posledních letech rozrostla o dvě dceřiné společnosti ERA a.s. a MESIT holding a.s., stali jsme se strategickým partnerem a spoluiinvestorem významných projektů v českém letectví, jako např. L-39NG a L-39CW.

Je mi ctí reprezentovat novou strukturu a akvizice skupiny a cítím se zavázán jak vývojem společnosti OMNIPOL v uplynulých 85 letech, tak její zásadní přeměnou a expanzí v letech budoucích.

Dear Readers,

The year 2019 marks a milestone in the history of OMNIPOL, as the company is celebrating the 85th anniversary of its founding. After a long period in which OMNIPOL was a very successful company representing many manufacturers at home and abroad, it has now transformed into an investment and business that owns some well known manufacturing plants which have enormous potential. Since the early 90s, we've been building our own development, manufacturing and technology base and investing in hi-tech companies and projects in the defence and aviation industries in the Czech Republic and Slovakia. Our group has grown with the addition of two subsidiaries – ERA a.s. and MESIT holding a.s., and we have become a strategic partner and co-investor in major projects in Czech aviation such as the L-39NG and L-39CW aircraft.

I am honoured to present the new structure and acquisitions of the group and I feel bound both to the development of OMNIPOL over the past 85 years and to its fundamental transformation and expansion in the years to come.

Jiří Podpěra

85 let činnosti společnosti OMNIPOL je možné rozdělit na následující etapy:

Období vzniku a meziválečné činnosti (1916–1939)

Je etapou zrodu a existence společnosti s ručním omezením, později akciové společnosti OMNIPOL v podmínkách Škodových závodů. Postupně zde OMNIPOL nabyl ekonomické síly zastoupené v teritoriích všech kontinentů, která jej řadí spolu s výrobním zázemím Škodových závodů k předním představitelům tehdejšího hospodářského prostředí.

Období válečného hospodářství na okupovaném území (1939–1945)

Tato vývojová etapa pod vlivem německé okupační moci představuje účelové a neprůhledné nakládání s výsledky hospodaření tehdejšího plzeňského zbrojního koncernu a jeho aktivitami včetně společnosti OMNIPOL.

Období poválečné činnosti (1945–1956)

Toto období je charakteristické rezervovaným přístupem k předchozí okupační etapě a udává další směr vývoje společnosti OMNIPOL. V důsledku znárodnění Škodových závodů a následnému vzniku monopolu zahraničního obchodu v ČSR po roce 1948 se OMNIPOL ocitá pod vlivem státem plánovaného hospodářství.

85 years of OMNIPOL's activities can be divided into the following phases:

The Period of Establishment and Interwar Activities (1916–1939)

This was the phase of the creation of OMNIPOL, a limited liability company, later a joint-stock company within "Škodovy závody". Gradually, OMNIPOL gained economic power represented in territories of all continents which makes it, together with the manufacturing base of "Škodovy závody", one of the leading representatives of the economic environment at that time.

The Period of Wartime Economy in Occupied Territory (1939–1945)

This phase of development under the influence of German occupation forces brought single-purpose and non-transparent use of business income of the then Pilsen armament trust and its activities, including OMNIPOL.

The Period of Post-war Activities (1945–1956)

This phase was characterised by a reserved approach to previous activities from the time of occupation and then focus on the future

Období činnosti v podmínkách centrálně řízené ekonomiky (1956–1989)

Chceme-li porozumět této etapě života společnosti OMNIPOL v době budování socialismu v ČSSR a poté ČSR, pak je třeba její vývoj sledovat podle tehdy platných pětiletých plánů národního hospodářství. V těch jsou obsaženy vývojové změny výroby i ekonomiky v podmínkách mezinárodní politiky, které ovlivnily prostředí kolem aktivit společnosti OMNIPOL v letech 1956–1989. Toto dění je třeba vnímat především v kontextu tehdejších vnějších ekonomických vztahů ČSR v úzké vazbě a spolupráci se SSSR a RVHP. Současně je třeba vnímat tuto společnost jako určitý symbol exportu a importu především letecké a letištní techniky, ale i ostatních vojenských produktů a technologií, zejména v rámci zemí Varšavské smlouvy.

Období činnosti v podmínkách tržní ekonomiky (1990–1997)

S příchodem privatizace československého průmyslu a související konverze některých jeho částí, jakož i vstupem zahraničního kapitálu do mnoha výrobních podniků dochází k nové vývojové orientaci společnosti OMNIPOL.

(1997–doposud)

Jde o současnou vývojovou etapu akciové společnosti OMNIPOL v podmínkách tržní ekonomiky. Dochází k privatizaci společnosti, která se postupně transformuje na obchodně-investiční společnost.

orientation of OMNIPOL. The nationalisation of "Škodovy závody" and the subsequent development of a state monopoly on foreign trade in Czechoslovakia after 1948 meant that Omnipol came under the control of the centrally planned economy.

The Period of Activities under Centrally Planned Economy Conditions (1956–1989)

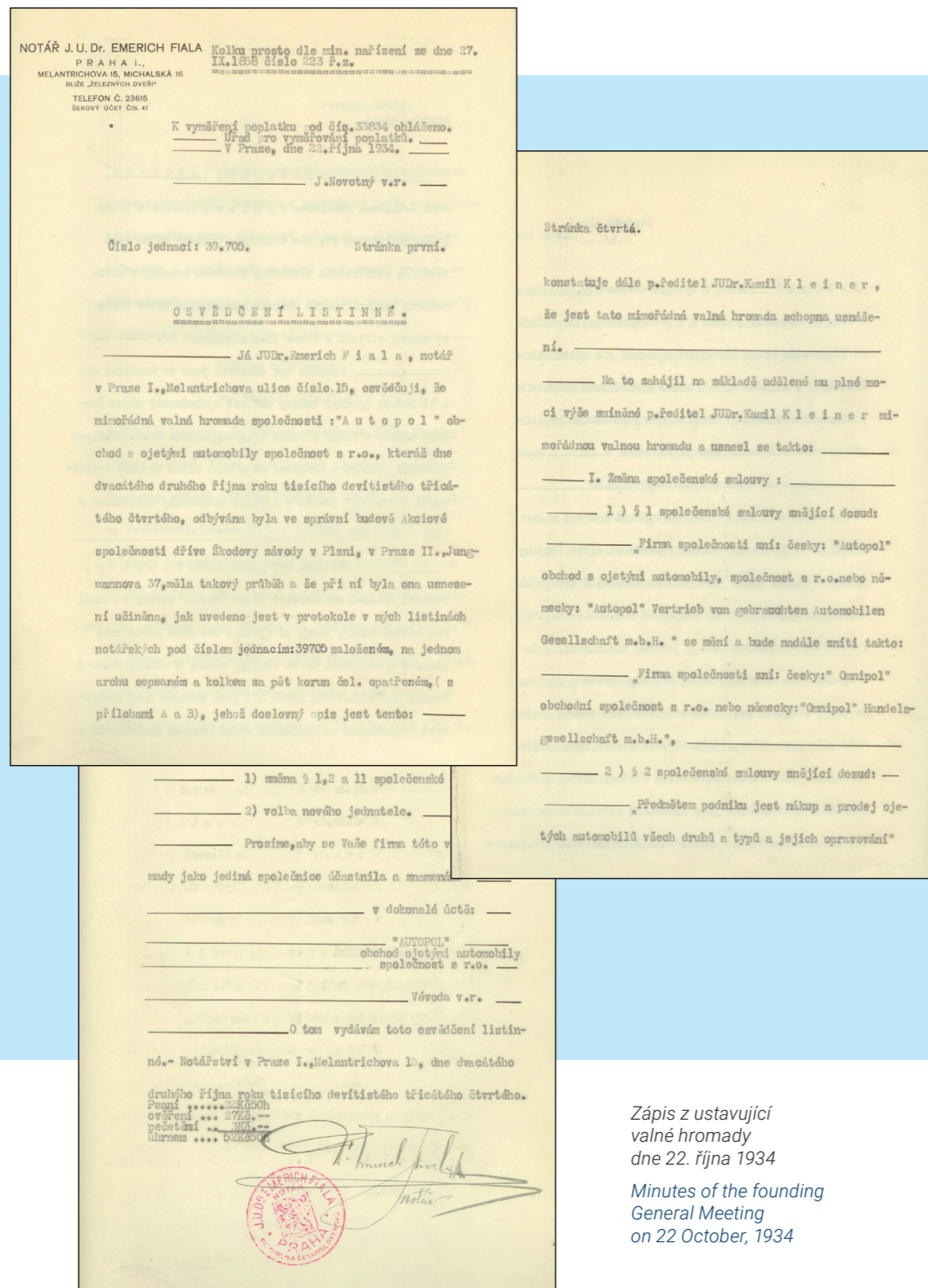
If we want to understand this period of OMNIPOL's existence in the time of building of socialism in Czechoslovakia, we need to follow its development in accordance with five-year plans of the national economy valid at that time. These plans contained forms of development, and changes in production and the economy under international policy conditions, which influenced the environment related to OMNIPOL's activities in the period 1956–1989. These events must be viewed in particular with respect to the external economic relations of the Czechoslovak Republic at that time which meant a close connection and cooperation with the Soviet Union and the COMECON. At this time, it is necessary to perceive OMNIPOL as a symbol of the export and import of aeronautical and airport technology, as well as of other military products and technologies, especially within the Warsaw Pact countries.

The Period of Activities under Market Economy Conditions (1990–1997)

With the privatisation of Czechoslovak industry, as well as the entry of foreign capital into many manufacturing companies, OMNIPOL adopted a new development strategy.

(1997–present)

This is the current development phase of the OMNIPOL joint-stock company under the market economy. OMNIPOL has been privatised and has gradually become a trading-investment company.

Zápis z ustavující
valné hromady
dne 22. října 1934
Minutes of the founding
General Meeting
on 22 October, 1934

OBDOBÍ VZNIKU A MEZIVÁLEČNÉ ČINNOSTI (1916–1939)

Tuzemská výrobní základna a předchůdci společnosti OMNIPOL

Od poloviny 17. století byly české země začle-
něny do rakousko-uherské monarchie, která
kolem roku 1900 se svými 46 miliony obyvatel
představovala čtvrté nejlidnatější mnohonárod-
nostní státní uskupení světa. Výsledek 1. světo-
vé války však celou Evropu změnil a zapříčinil
rozpad celé monarchie.

Již v té době byl položen základní stavební
kámen společnosti OMNIPOL. Za klíčový
je považován rok 1916, kdy výrobce auto-
mobilů Laurin & Klement založil v Mladé
Boleslavi společnost Excelsior, továrnu
motorových pluhů.

V roce 1925 dochází ke spojení firem Laurin
& Klement a Škodových závodů, jejichž
název zněl „Akciová společnost, dříve Ško-
dovy závody v Plzni“. Excelsior se stal sou-
částí tohoto koncernu. Po dvanácti letech
existence společnosti Excelsior vzniká na
základě usnesení mimořádné valné hroma-
dy této společnosti konané dne 7. 4. 1928
společnost Autopol, zabývající se obchodem
s ojetými automobily. Jejím jediným společní-
kem byla Akciová společnost, dříve Škodovy
závody v Plzni. Jedná se o druhý krok vedoucí
ke vzniku společnosti OMNIPOL.

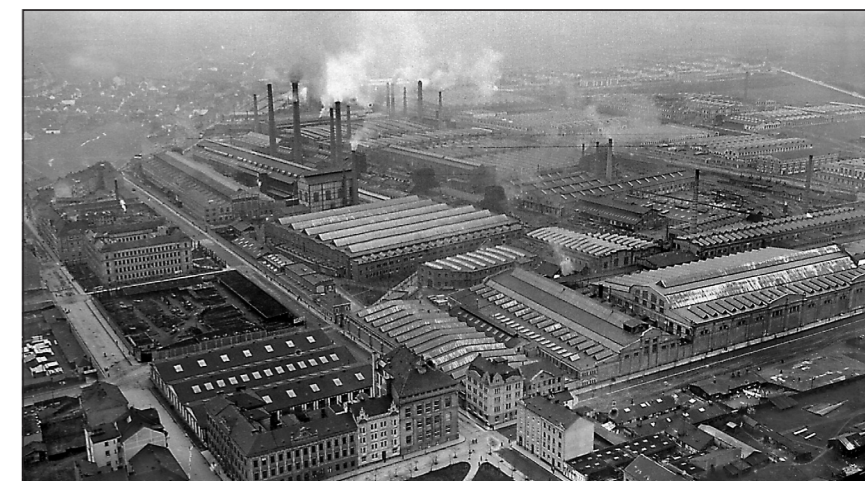
Zrození společnosti OMNIPOL

Ekonomické a obchodně-politické podmínky
uvnitř koncernu plzeňské Škodovky postupně
vytvářely podmínky pro propojení s trhem.
Tvořily se nové typy výměny zboží za suroviny
a naopak, poskytnutí peněz na základě pruž-
ných bankovních transakcí. Aby v tomto pro-
středí nebyly Škodovy závody Plzeň odkázány

THE PERIOD OF ESTABLISHMENT AND INTERWAR ACTIVITIES (1916–1939)

Domestic Manufacturing Base and Precursors to OMNIPOL

The Czech Lands were incorporated into
the Austro-Hungarian Empire in the middle
of the 17th century. Around the turn of the
20th century, the empire, with its 46 million
inhabitants, was the fourth most populous
multinational group of states in the world.

However, the First World War changed the enti-
re European continent and caused the breakup
of the Austro-Hungarian Empire.
The foundations of OMNIPOL were already
laid at this time. A key year was 1916, when
the Laurin & Klement automobile manufacturer
founded Excelsior, a motor plough factory, in
Mladá Boleslav.

In 1925, the Laurin & Klement and Škoda plants
were merged under the name „Joint Stock
Company, Formerly the Škoda Works in Plzeň“.
Excelsior became part of this concern. After
twelve years of existence, an Extraordinary
General meeting of the Excelsior company held

pouze na spolupráci s jiným subjektem, založily v říjnu 1934 obchodní společnost OMNIPOL, která zprostředkovávala především realizaci barterových obchodů. V letech 1935–1938 byla postupně vybudována rozsáhlá zahraniční síť obchodních zastoupení ve více než 60 zemích světa. Prostřednictvím těchto zastoupení se postupně začalo obchodovat i s různými komoditami rychle se rozvíjející tehdejší československé ekonomiky.

Stávající právní forma OMNIPOL s.r.o. již po třech letech přestala vyhovovat narůstajícímu objemu realizovaných obchodů, a proto v polovině září 1938 dochází ke změně na akciovou společnost. Nicméně další očekávaný růst objemu obchodů se nedostavil. Dne 23. 9. 1938 byla v ČSR vyhlášena mobilizace armády a o šest dní později byla podepsána mnichovská dohoda. Doba rychlým tempem směřuje k zahájení celosvětového vojenského konfliktu. Akciová společnost OMNIPOL byla zapsána do obchodního rejstříku v Praze dne 12. 3. 1939, tedy pouhé tři dny před okupací Československa německými vojsky, která zásadně změnila celou situaci v zemi.

Vznik společnosti OMNIPOL byl ovlivněn také dramatickými vývojovými událostmi tehdejšího tržního světa.

V říjnu 1929 vypukla v USA světová hospodářská krize (1929–1934). Hroutilo se úvěrování

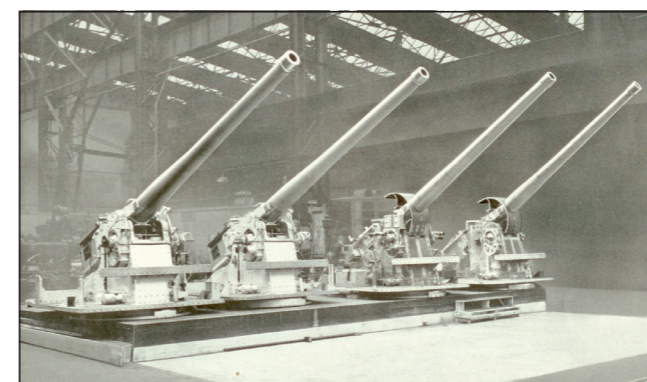

on 7 April 1928 established the company Autopol, which traded used cars. The company's sole shareholder was the Joint Stock Company, formerly the Škoda Works in Plzeň. This was the second step leading to the establishment of OMNIPOL.

The Establishment of OMNIPOL

The economic and commercial-political environment inside the Plzeň Škoda concern gradually created conditions for the connection to the market. New systems were created for the exchange of goods for materials and the provision of cash on the basis of flexible banking transactions. To prevent the Škoda Works in Plzeň from having to rely exclusively on another entity for cooperation, in October 1934 they founded OMNIPOL for the main purpose of mediating barter trade. The period between 1935 and 1938 saw the establishment of an extensive foreign network of sales offices in over 60 countries worldwide. Through this trade representation, the commodities of the rapidly developing Czechoslovak economy gradually began to be traded.

After just three years, the existing legal form of OMNIPOL s.r.o. no longer satisfied the growing volume of trade and therefore in the middle of September 1938 the change to a joint stock

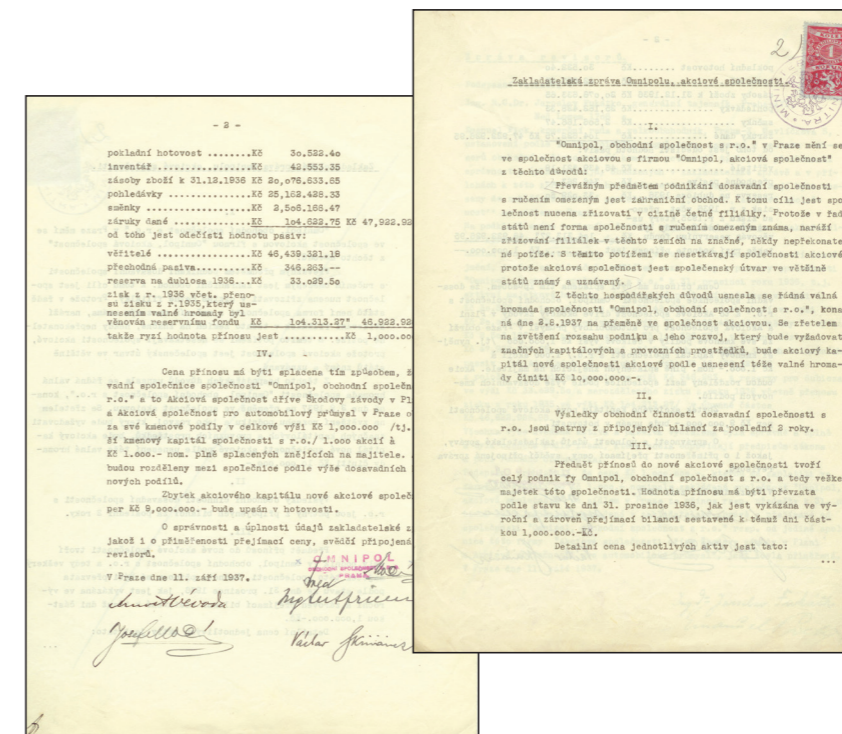
s dopady na finanční ústavy, následovaly bankroty podnikatelských společností tehdejšího světa. Do ČSR dorazila krize zhruba v polovině roku 1930 a měla výrazný dopad na dovoz a vývoz. Zřízení vlastní obchodní společnosti OMNIPOL bylo reakcí na tyto události, neboť skrze ni byl realizován export výrobků do celého světa, což mělo pozitivní dopad na naše celkové hospodářství.

Výše zmíněné události deklaruje konstatování kolektivu historiků z roku 1999, kteří zpracovali

company was made. However, further growth in the trading volume never materialised. The mobilisation of the army in Czechoslovakia was announced on 23 September 1938; the Munich Agreement was signed just six days later, and the world spun headlong towards a global military conflict. OMNIPOL was registered in the Commercial Register in Prague on 12 March 1939, just three days before German troops occupied Czechoslovakia, fundamentally changing the situation in the country.

The creation of OMNIPOL was also influenced by the dramatic developments on the global market at the time.

In October 1929, the world economic crisis erupted in the USA (1929–1934). The collapse of lending had a devastating impact on financial institutions and numerous companies went bankrupt. The crisis arrived in Czechoslovakia around the middle of 1930, and imports and exports were badly affected. The establishment

Zakladatelská zpráva akciové společnosti ze dne 11. září 1937

Foundation deed of the joint-stock company dated 11 September, 1937

GESELLSCHAFTEN DER FIRMA OMNIPOL

			Drahtanschrift:	Fernsprecher:
GROSSDEUTSCHES REICH	Omnipol A. G. mit Filiale	Wien III. Schwarzenbergplatz 6	Omnipol Wien	B 52580
	Omnipol A. G.	Hamburg 1 Alsterdamm 35	Omnipol Hamburg	336903
BRASILIEN	Omnipol A. G.	Prag II. Charvatgasse 2	Omnipol Prag	38367
	Omnipol Brasileira S. A.	Rio de Janeiro Edificio Policlinica Ave Nilo Pecanha No. 38 D	Omnipol Rio de Janeiro	
BULGARIEN	Omnipol Bulgarski T. A. D.	Sofia ul. Moskovska 7	Omnipol Sofia	21228
CHINA	Omnipol Trading Ltd. Co. of Prague, Bohemia	Shanghai 9—10 Quai de France	Omnipol Shanghai	1563
FRANKREICH	Omnipol Société Anonyme	Paris 3 Rue Montalivet	Omnipol Paris	Anjou 210
HOLLAND	Omnipol Maatschappij (Nederland) N. V.	Rotterdam Coolsingel Beurs Kammer 312	Omnipol Rotterdam	33247
IRAN	Sté Commerciale Irano-Tchéque S. A.	Teheran Avenue Lalézar	Irtcheque Teheran	6619
ITALIEN	Societa Industriale e Commerciale Anon. Ital. „SICAI“	Rom Via dei Villini 10	Comin Roma	865748
JUGOSLAVIEN	Društvo za međunarodnu trgovinu a. d.	Belgrad	Drumet	20618
		Pariska 13	Beograd	30973
MAROKKO	Omnipol Marocain S. A.	Casablanca Place Edmond Douitte	Omnipol Casablanca	A 3769
RUMÄNIEN	Sarex S. A. Roumaine pour Exportation	Bukarest I Strada Bursei 1	Sarex Bucuresti	46584
SLOWAKEI	Slowakische Omnipol	Preßburg A.-Hlinka-Platz No. 13	Omnipol Bratislava	6245 6246
SKANDINAVIEN	Svenska Aktiebolaget Omnipol	Stockholm Strandvaegen 7/b	Omnipol Stockholm	623302
TÜRKEI	Omnipol Türk Ltd. Sirketi	Istanbul-Galata P. O. B. 1242	Omnipol Istanbul	44930 43967
		New York 14—16 East 38 Street	Omecomp New York	Caledonia 4181—2
U. S. A.	Overseas Mercantile Co. Inc. OMECO	New York 14—16 East 38 Street	Omecomp New York	Caledonia 4181—2

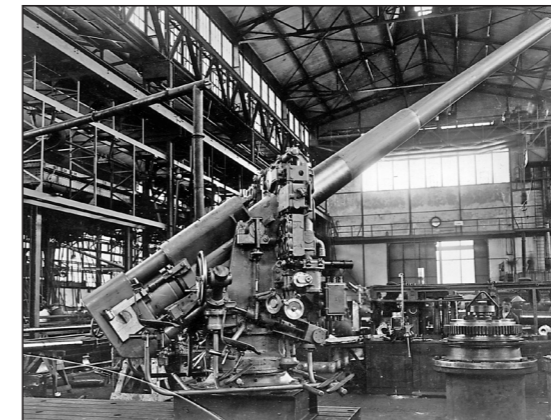
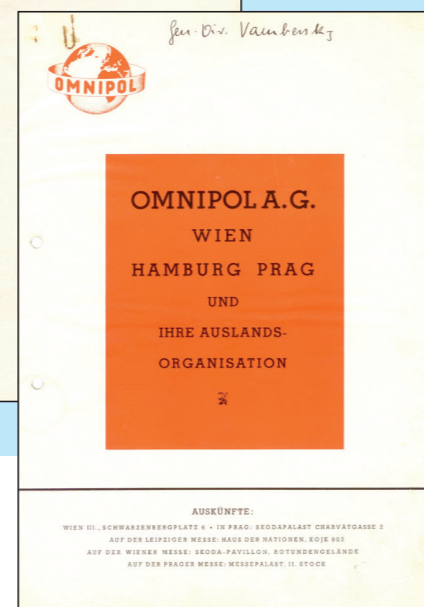
EIGENE DELEGIERTE DER FIRMA OMNIPOL:

BERLIN W 8,	Omnipol Mohrenstraße 17/19
BARCELONA	Omnipol Hotel Majestic, Barcelona
LISSABON	Omnipol Hotel National, Moskau
MOSKAU	

IN GRÜNDUNG BEGRIFFENE GESELLSCHAFTEN:

in Athen
in Budapest
in Mailand
in Zürich
in Krakau
in Charbin

Část firemního profilu z roku 1938
Part of the Company - Profile from the year 1938

publikaci Svět okřídleného šípů: „OMNIPOL vznikl se skromným kmenovým jménem 1 mil. Kč. Jeho zřízení vyvolala především praxe, která ve světovém obchodě od krize převládala: clearing a vůbec kompenzační obchody a také potřeba překlenutí jistých mezer ve stanovách Škodovky, která byla prakticky výrobní, a ne obchodní společností a nutně potřebovala společnost zabývající se doma i v zahraničí především prodejem (či též výměnou) zboží, jež podnik získal jako protihodnotu za své dodávky (koncern občas musel přijímat i zemědělské produkty či kvanta koberců). Význam společnosti OMNIPOL, s jehož činností bylo spjato jméno Ing. Zrna (tehdejší generální ředitel), rychle rostl. Zřizoval své filiálky po celém světě zejména poté, kdy byl 15. 9. 1938 přeměněn na akciovou společnost s kapitálem původně 10 mil. Kč. Výjimečnou roli – jak vidíme – OMNIPOL sehrál v období sklonku meziválečného státu. Tehdy dokonce vystupoval jako velkoakcionář svého majitele, koncernu Škodových závodů.“

of OMNIPOL was a response to these events, as exports of products to the whole world were conducted through the company, which had a positive overall impact on our economy.

The group of historians who, in 1999, compiled the publication The World of the Winged Arrow declared: „OMNIPOL was formed with modest share capital of CSK 1 million. The establishment of the company was mainly the result of the way business had been done since the start of the crisis: clearing and barter trade and also the need to bridge certain gaps in the Articles of Association of Škoda, which was essentially a manufacturing company and not a trading company and which was in great need of a firm to handle the domestic and, especially, foreign sales (or barter) of goods the company received in return for its deliveries (the concern also occasionally had to accept agricultural products and large numbers of carpets). The importance of OMNIPOL, the activity of which is tied to the name of Ing. Zrna (then the general director), grew rapidly. He established subsidiaries all over the world, especially after the company became a joint stock company with original capital of CSK 10 million on 15 September 1938. As is evident, OMNIPOL played a major role in the country towards the end of the interwar period, even presenting itself as a major shareholder in its owner, the Škoda Works.

OMNIPOL v prvních letech jeho existence také výstižně ilustrují následující údaje o vyfakturovaném obratu:

Rok 1934	1 380 000 Kč
Rok 1935	16 872 000 Kč
Rok 1936	131 795 000 Kč
Rok 1937	262 200 000 Kč
Rok 1938	400 000 000 Kč firemní odhad – nedoloženo
Rok 1939	241 622 000 Kč

V roce 1938 se stává situace kolem Škodových závodů hodně napjatou. Dosavadní prezident správní rady a generální ředitel Karel Loevenstein odstoupil v roce 1937 z funkce prezidenta správní rady a po jeho smrti v roce 1938 přechází funkce prezidenta volbou ve správní radě na Viléma Hromádku, generálním ředitelem se stává Adolf Vamberský. Silný zájem o odkup škodovských akcií projevují německé podnikatelské kruhy, československý stát těmto snahám ale brání. Ve Škodovce jsou mezitím rozpracovávány mobilizační pokyny Ministerstva národní obrany, které měly zajistit chod zdejší zbrojní výroby i v případě vypuknutí válečného konfliktu.

Pracuje se na budoucí pozici společnosti OMNIPOL. V interním jednání tehdejších představitelů koncernu jsou rozpracovány plány na převod akcií Škodovky na OMNIPOL a v jeho rámci převedení do tehdy neutrálního Holandska, zvažováno je i Švýcarsko či Irsko. Rychlý vývoj událostí po Mnichově však všechny úvahy mění. Francouzský hlavní akcionář, společnost Schneider et Cie, ze Škodovky v roce 1939 odchází a její akcie odkupuje československý stát. I tato situace se však rychle mění.

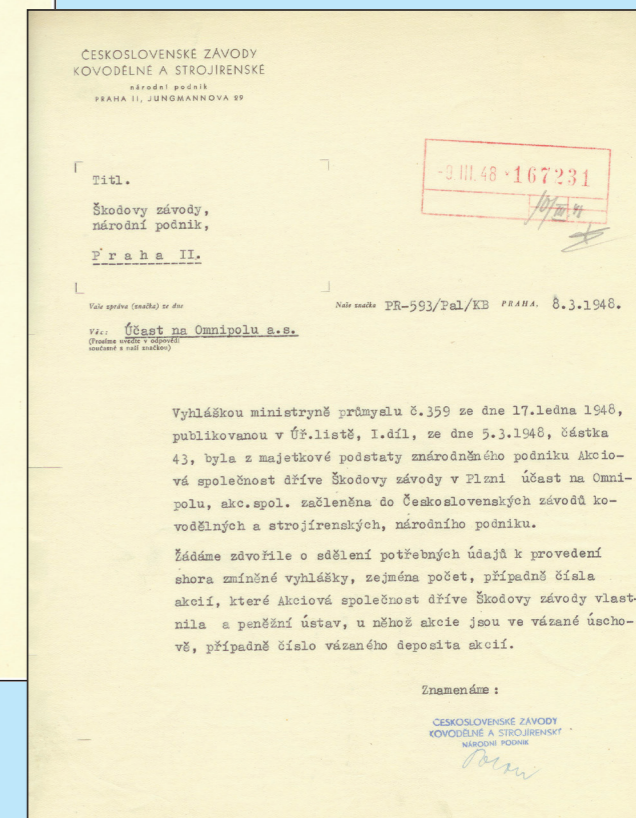
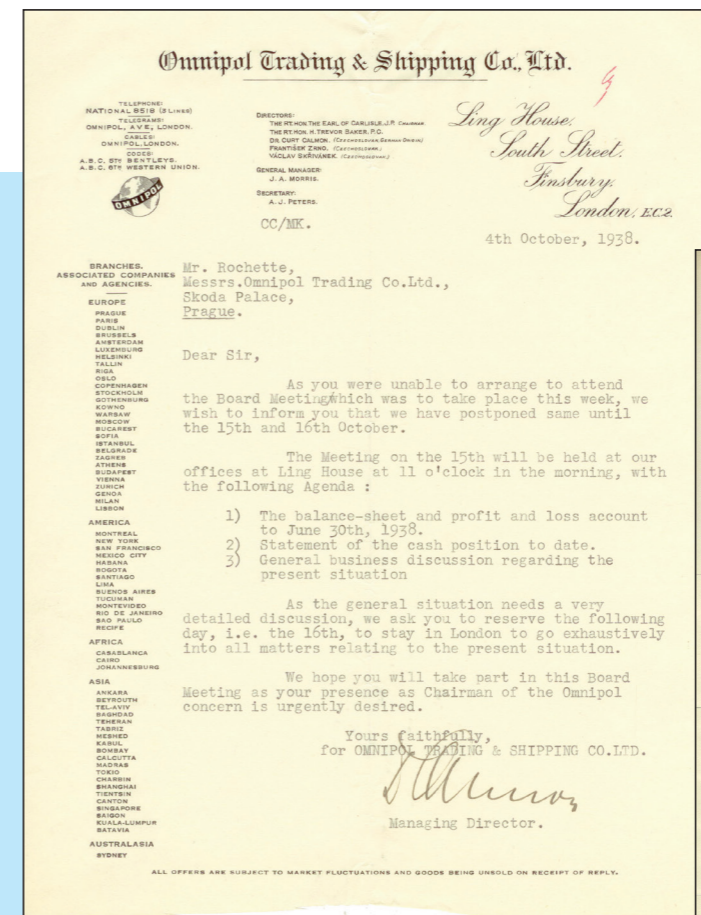
Za zmínku stojí i sídlo obchodních kanceláří společnosti OMNIPOL, kterým byl ve druhé polovině 30. let palác Pražských vzorkových ve-

The rapid development of OMNIPOL's activities in the first years of its existence is aptly documented by the following data showing the invoice turnover:

Year 1934	1,380,000 CZK
Year 1935	16,872,000 CZK
Year 1936	131,795,000 CZK
Year 1937	262,200,000 CZK
Year 1938	400,000,000 CZK company's assessment – not documented
Year 1939	241,622,000 CZK

In 1938, the situation around „Škodovy závody“ became very tense. The then Chairman of the Board of Directors and Director General, Karel Loevenstein, resigned from his function of the Chairman of the Board in 1937, and after his death in 1938, the function of the Chairman was passed over by voting in the Board of Directors to Vilém Hromádko; Adolf Vamberský became the new director general. The French representative of „Schneider et Cie“ in Pilsen, Ch. Rochette, supported their management and trading policy, however, due to directives coming from his home company, he lost his influence. German business circles expressed strong interest in purchasing Škoda shares. Czechoslovakia resisted such efforts. By then mobilisation instructions from the Ministry of National Defence are being worked out in Škoda; these instructions are to secure the operation of the local armament production even in case of war.

The future position of OMNIPOL was planned. During internal meetings of trust representatives, plans for the transfer of Škoda shares to OMNIPOL were laid out, and within OMNIPOL to the then neutral Netherlands; also Switzerland and Ireland were considered. The quick turn of events after the Munich Agreement changed all plans. The French major shareholder, „Schneider et Cie“, left Škoda in 1939, its

Palác Pražských vzorkových veletrhů, sídlo obchodních kanceláří společnosti OMNIPOL ve 30. letech

Trade Fair Palace Prague, seat of commercial offices of OMNIPOL in the 1930s

shares are to be purchased by the Czechoslovak state. However, this situation also changed quickly.

The location of OMNIPOL's business office deserves its own mention. In the second half of the 1930s the offices were located

in the Prague Sample Trade Fairs Palace. Omnipol presented an extensive array of foreign goods obtained from realised barter trades in the Trade Fair Palace.

Recap of Major Events:

30 October, 1916

Foundation of Excelsior, továrna motorových pluhů spol. s r. o. with its registered seat in Mladá Boleslav.

7 April, 1928

Extraordinary General Meeting of Excelsior; following its decision Autopol was formed, a trading company dealing in second-hand cars, a limited liability company (s.r.o.). The only partner was "Spojené strojírný, dříve Škoda, Ruston, Bromovský a Ringhoffer". The scope of business was purchase and sale of second-hand cars of all sorts and types and their repairs. The registered capital amounted to 900,000 Czechoslovak crowns.

22 October, 1934

In its resolution of the Extraordinary General Meeting, Autopol approved the change of the

letrhů (PVV). OMNIPOL zde předváděl rozsáhlou nabídku zahraničního zboží získaného v rámci realizovaných barterů.

Rekapitulace základních událostí:

30. 10. 1916

Založení společnosti Excelsior, továrna motorových pluhů spol. s r. o. se sídlem v Mladé Boleslavi.

7. 4. 1928

Mimořádná valná hromada společnosti Excelsior, na základě jejíhož usnesení vznikl Autopol, obchodní společnost ojetými automobily, společnost s r. o. Jediným společníkem byly „Spojené strojírný, dříve Škoda, Ruston, Bromovský a Ringhoffer“. Předmětem podnikání byl nákup a prodej ojetých automobilů všech druhů a typů a jejich opravování. Kmenový kapitál činil 900 000 korun.

22. 10. 1934

Usnesení mimořádné valné hromady společnosti Autopol schválilo změnu názvu společnosti na OMNIPOL, obchodní společnost s.r.o. se sídlem v Praze II, Jungmannova 35. Společníky se staly Akciová společnost dříve Škodovy závody

v Plzni s podílem ve výši 90 % a Akciová společnost pro automobilový průmysl v Praze s podílem 10 %. Předmět podnikání byl rozšířen o obchod se smíšeným zbožím ve velkém a živnost spediční.

2. 8. 1937

Usnesením valné hromady OMNIPOL, obchodní společnosti s.r.o., byla změněna právní forma na akciovou společnost.

15. 9. 1938

Ustavující valná hromada akciové společnosti OMNIPOL změnila sídlo do ulice Charvátova 2, Praha II a prodejní kanceláře měla v paláci Pražských vzorkových veletrhů v Praze. Akciový kapitál byl zvýšen na 10 milionů korun, hlavním akcionářem s podílem ve výši 99 % zůstala Akciová společnost dříve Škodovy závody v Plzni. Z předmětu podnikání byl vypuštěn obchod s ojetými automobily.

OBDOBÍ VÁLEČNÉHO HOSPODÁŘSTVÍ NA OKUPOVANÉM ÚZEMÍ (1939–1945)

Protektorátní události

Dne 15. 3. 1939 došlo k okupaci ČSR německými vojsky a byl vyhlášen Protektorát Čechy a Morava. Díky svému silnému ekonomickému a výrobnímu postavení na domácím i zahraničním trhu se Akciová společnost dříve Škodovy závody Plzeň okamžitě stala předmětem zájmu německých válečných podnikatelských kruhů.

Finanční skupina Kehrl-Rasche, Dresdner Bank si vynutila předání 130 528 akcií Škodových závodů, které zůstaly v rukou československé-

company's name to OMNIPOL, a trading company s.r.o. with its registered seat in Prague II, Jungmannova 35. The partners were "Akciová společnost dříve Škodovy závody v Plzni" holding a 90 % share and "Akciová společnost pro automobilový průmysl v Praze" holding a 10 % share. The scope of business was extended to include wholesale trading with general merchandise and freight forwarding.

2 August, 1937

Through a resolution of the General Meeting of OMNIPOL, a trading company s.r.o., the legal form of the company was changed to a joint-stock company.

15 September, 1938

The Foundation Meeting of the joint-stock company OMNIPOL with its registered seat in Prague II, Charvátova 2 and sales offices in the building of the Trade Fair Palace in Prague. The registered capital was increased to 10 million Czechoslovak crowns, the major shareholder, holding a 99 % share remained "Akciová společnost dříve Škodovy závody v Plzni". The scope of business ceased to include dealing in second-hand cars.

THE PERIOD OF WARTIME ECONOMY IN OCCUPIED TERRITORY (1939–1945)

Protectorate Events

On 15 March, 1939, the occupation of Czechoslovakia by German forces began and the Protectorate its strong economic and production position on the domestic and foreign market, "Akciová společnost dříve Škodovy závody Plzeň" became an immediate point of interest for German wartime business circles.

Generální ředitelství Škodových závodů v Praze, registrované sídlo společnosti OMNIPOL v 30. a 40. letech

Headquarters of Škoda Works (Škodovy závody) in Prague, registered seat of OMNIPOL in 1930s and 1940s

The financial group "Kehrl-Rasche, Dresdner Bank" enforced transfer of 130,528 "Škodovy závody" shares which had remained in the ownership of the Czechoslovak state. With their

handover, transfers of power began in "Zbrojovka Brno" and in "Škodovy závody". The era of this financial group ended on 26 August, 1939, when the shares were taken over by a holding of companies of the German Reich and control was taken over by the Office for German Military Economy in Prague (Wehrwirtschaftsinspektion Prag). In this period, OMNIPOL owned 105,000 shares of "Škodovy závody", out of which 81,000 shares were transferred to the Göring trust, or more precisely "Waffen-Union Skoda Brün", and 24,000 shares were transferred to "Konstruktiva", a company whose establishment was initiated by "Škodovy závody". At the end of 1939, a German director was appointed to OMNIPOL, which enabled the occupation forces to manage the joint-stock company in a non-transparent way. Also both Czechoslovak airlines of that time, the state-owned ČSA and the Škoda's ČLS, were fully integrated into the then German Lufthansa.

Another story takes place in this time, significantly influencing the wartime of "Škodovy závody": in 1939, Albert Göring, brother of the Reich Marshal, decided to accept the offer and

ho státu. Jejich vydáním se daly do pohybu mocenské přesuny v brněnské Zbrojovce i Škodových závodech. Éra této finanční skupiny skončila 26. 8. 1939, kdy akciovou účast převzal holding říšskoněmeckých závodů a kontrolu Úřad pro německé branné hospodářství v Praze (Wehrwirtschaftsinspektion Prag). OMNIPOL v tomto období vlastnil 105 000 akcií Škodových závodů, z toho 81 000 akcií přešlo do Göringova koncernu, respektive Waffen-Union Skoda Brün, a 24 000 akcií přešlo na škodováckou Konstruktivu. Koncem roku 1939 byl do čela společnosti OMNIPOL jmenován německý ředitel, a tím okupační moc mohla akciovou společností neprůhledně disponovat. Rovněž obě tehdejší československé letecké dopravní společnosti, státní ČSA a škodovácká ČLS, byly kompletně začleněny do tehdejší německé Lufthansy.

V této době se odehrává ještě jeden příběh, který významně ovlivňuje válečné období Škodových závodů. V roce 1939 se rozhodne Albert Göring, bratr říšského maršála, přijmout nabídku nastoupit do vedení plzeňské Škodovky. Již před vypuknutím války patří k mnoha lidem v Německu, kteří si mysleli, že Adolf Hitler je pro svět velmi nebezpečný. Tohoto názoru

se drží i za války, což pro něj rozhodně není jednoduché. Při svém působení ve Škodových závodech se nebojí jít ještě dál. Zachraňuje řadu lidí z koncentračních táborů, mimo jiné ženu rakouského skladatele Franze Lehára Sofii, ale i ředitele exportu brněnské Zbrojovky Jana Morávka.

V říjnu 1941 zatýká gestapo pět českých vedoucích pracovníků společnosti OMNIPOL, kteří jsou obviněni ze spolupráce s nepřáteli tehdejšího Německa. Dodatečně se za zvlášť dramatických okolností prokázalo, že důvody k zatčení byly smyšlené. Vedoucí pracovníci po roce perzekucí nadále zůstávají ve společnosti, avšak pod kontrolu gestapa. Je to opět Albert Göring, který využívá vlivu svého bratra, intervnuje na nejvyšších místech v Německu i v Protektorátu Čechy a Morava a zachraňuje českého ředitele společnosti OMNIPOL Františka Zrna a jeho čtyři kolegy.

Poznámka: popis těchto dramatických chvil zachytil K. Pacner ve své knize Československo ve zvláštních službách i časopis Epocha v č. 16/2008.

Stav po roce 1941

Mimořádné zásluhy na financování protifašistického odboje, poskytování technické pomoci a podpoře obchodu ve vztahu ke spojencům měl zejména Vilém Hromádko, prezident správní rady koncernu Škoda a člen správní rady akciové společnosti OMNIPOL. S jeho přispěním obchodoval protektorátní průmysl se SSSR v době před napadením jeho území fašistickým Německem. Pomoc spojencům v Anglii a SSSR poskytovala vedle plzeňské Škodovky i brněnská Zbrojovka. Také čs. exilová vláda v Londýně udržovala ve válečném období kontakt se zahraničními filiálkami společnosti OMNIPOL. V tomto období nelze hovořit o existenci vlastního československého vojenského nebo leteckého průmyslu. Nejen Škodovy závody, ale i další výrobní továrny na území Československa byly plně využívány pro potřeby německého vojen-

assumed management of Škoda in Pilsen. Already before the outbreak of war he was one of many people in Germany who considered Adolf Hitler to be very dangerous for the whole world. He held this opinion also during the war, which was by no means easy for him. During his time in "Škodovy závody" he ventured to go even further: he saved many people from concentration camps, including Sofia, wife of the Austrian composer Franz Lehár, but also Jan Morávek, the export director of "Zbrojovka Brno".

In October 1941, the Gestapo arrested five OMNIPOL executives accused of cooperation with enemies of Germany. Afterwards it was proved, under very dramatic circumstances, that the reasons for the arrest were fictitious. After a year of persecution,

the company executives were allowed to remain in the company, however under Gestapo control. It is again Albert Göring who used his brother's influence, intervened in the highest places in Germany and the Protectorate of Bohemia and Moravia, and saved the Czech OMNIPOL director František Zrna and four of his colleagues.

Note: A description of these dramatic moments is depicted in K. Pacner's book Československo ve zvláštních službách (Czechoslovakia in Special Services) and the Epocha periodical, issue No. 16/2008.

Situation after 1941

Vilém Hromádko, President of the Board of Directors of Škoda trust and member of the Board of Directors of OMNIPOL, a joint-stock company, played a major role in financing the antifascist resistance, providing technical assistance and support of trade in relation to the Allies. With his contribution, the Protectorate industry traded with the USSR before its territory was attacked by fascist Germany. Apart from Škoda in Pilsen, also

ského hospodářství, výroba byla v českých továrnách prováděna na vysoké úrovni kvality i kvantity.

Rekapitulace základních událostí:

20. 3. 1939

Akciovou společností dříve Škodovy závody v Plzni převzal zástupce německé vojenské správy a okamžitě začlenil její výrobu do německého koncernu Waffen-Union Skoda Brün. Tím byla činnost společnosti OMNIPOL ve smyslu jejich předválečných aktivit přerušena.

7. 8. 1941

Podání přihlášky k registraci ochranné známky OMNIPOL, a to jak v provedení slovním, tak i grafickém.

OBDOBÍ POVÁLEČNÉ ČINNOSTI (1945–1955)

Poválečná obnova do roku 1948

Poválečná atmosféra představovala v ČSR nadšení z vítězství nad fašismem. Prakticky hned po skončení II. světové války dochází ke znárodnění klíčových průmyslových podniků. Znárodnění Akciové společnosti dříve Škodovy závody v Plzni v roce 1945 představovalo začátek postupného oddělování výrobních

“Zbrojovka Brno” provided assistance to the Allies in England and the USSR. The Czechoslovak government-in-exile in London also maintained contact with OMNIPOL’s foreign branches in wartime.

In this period we cannot talk about the existence of Czechoslovak military or aerospace industry as such. Apart from “Škodovy závody” also other manufacturing factories in Czechoslovakia were fully used for the needs of the German military economy; production in Czech factories had a high standard of quality and large quantities were produced.

Recap of major events:

20 March, 1939

“Akciová společnost dříve Škodovy závody v Plzni” trust was taken over by a representative of the German military administration, who immediately incorporated its production into the German “Waffen-Union Skoda Brün” trust. Thus the pre-war activities of Omnipol were interrupted.

7 August, 1941

Filing of an application to register the OMNIPOL trademark in two categories (word trademark, and word and image trademark)

PERIOD OF POST-WAR ACTIVITIES (1945–1955)

Post-War Renewal Until 1948

In the Czechoslovak Republic (the CSR), the post-war atmosphere represented excitement of the victory over fascism. Practically immediately after WWII, key industrial enterprises were nationalized. Nationalization of the “Akciová společnost dříve Škodovy závody v Plzni” in 1945 represented the beginning of gradual

části tohoto koncernu, což se týkalo také společnosti OMNIPOL i předních zbrojních i leteckých výrobců.

Z dobových dokumentů vztahujících se k Akciové společnosti dříve Škodovy závody v Plzni v této době pod národní správou se dozvídáme, že zavedení národní správy bylo v předmětném podniku oznámeno regulativem národní správy č. 1 ze dne 6. 6. 1945. Účelem národní správy bylo především zajistit veškerý nemovitý a movitý majetek podniků a majetkových podstat se všemi právy a pokračovat ve veřejném zájmu v řádném a nerušeném provozu podniku a ve správě majetkových podstat. Poněvadž znárodněný podnik náležel akciové společnosti, která byla kapitálově zvláště silná a jejíž podnikání zahrnovalo poměrně širokou oblast, byl najednou znárodněn veškerý její majetek včetně koncernových podniků, u kterých jí patřila více než polovina kapitálu nebo na které měla rozhodující vliv. Původní vyhláška, která

separation of the production divisions of this concern, which also included OMNIPOL, as well as leading weapons and aerospace manufacturers.

The period documentation related to the “Akciová společnost dříve Škodovy závody v Plzni” from the time before the national administration shows that introduction of the national administration was announced in the subject company by the regulation of national administration No. 1 of 6 June, 1945. The purpose of the national administration was above all to secure all movable and immovable assets of businesses and assets with all related rights and continue, in the public interest, in regular and uninterrupted operation of the company and administration of its assets. As the nationalized company used to belong to a joint stock company that had strong capital and the business of which included a rather extended area, all of its assets were nationalized at the same

vedla ke znárodnění koncernového podniku OMNIPOL a.s., Praha, byla později zrušena vyhláškou ministryně průmyslu č. 364 ze dne 17. 1. 1948. Podklady vysvětlující tento krok však dodnes nejsou k dispozici.

Dále bylo postupováno dle vyhlášené zásady oddělení distribuce od výroby, která byla realizována ve dvou etapách. První krok byl proveden dne 1. 7. 1946, kdy generální ředitelství ústředního orgánu Československé závody kovodělné a strojírenské (ČZKS), národní podnik rozhodlo, že veškerá exportní agenda kovoprůmyslových národních podniků bude zpracovávána exportním oddělením tohoto ústředního orgánu. Totéž se týkalo propagace exportovaných výrobků. Prodejní referáty jednotlivých podniků zajišťovaly kontakt s ústředními orgány exportu. Problematika zahraničního nákupu, tedy importu, byla s okamžitou platností svěřena společnosti OMNIPOL a.s., Praha, respektive OMNIPOL a.s., Bratislava, pro podniky na Slovensku.

OMNIPOL CO. LTD.
PRAGUE I, PERŠTÝN 12 • CABLES: OMNIPOL PRAHA
TELEPHONE 383-02, 383-67, 390-38, 394-64, 394-65

IMPORT EXPORT BARTER
of raw materials of any origin and description.
of Czechoslovak manufactured articles.
exchange of goods on the basis of the barter system.

Your enquiries will be given our best attention.

BRANCHES:	CABLE ADDRESS:
OMNIPOL TRADING & SHIPPING CO. (LONDON) LTD. 25 Abchurch Lane, London, E. C. 4.	OMNIPOL LONDON
OVERSEAS MERCANTILE CO. INC. 381 4th Avenue, New York.	OMECOMP NEW YORK
OMNITRADE LTD. 355 Prince Arthur Street, West Montreal.	OMNICAN MONTREAL
OMNIPOL S. A. 14 Avenue de la République, Paris.	OMNIPOL PARIS
OMNIPOL MAATSCHAPPIJ (NEDERLAND) N. V. Schiedamschedijk 52 C, Schiedam.	OMNIPOL ROTTERDAM
SVENSKA AKTIEBOLAGET OMNIPOL Baningsgatan 11 C, Stockholm.	OMNIPOL STOCKHOLM
OMNIPOL TURK LTD. Sirkari, Gurem Han, Istanbul-Galata.	OMNIPOL ISTANBUL
SAREX S. A. R. Import-export et export, Cales Victorie 43, Bucharest.	OMNIPOL BUCHAREST
OMNIPOL S. A. I. Via Salaria 21, Roma.	OMNIPOL MILAN
OMNIPOL A. D. Potsdamer Platz 11, Berlin.	OMNIPOL BELGRADE
OMNIPOL HANDELSAKTIEGESELLSCHAFT WIEN Hauptstrasse 15, Wien.	OMNIPOL SOFIA
OMNIPOL VIENNA	OMNIPOL VIENNA
OMNIPOL MAROCAIN S. A. Import-export et export, Casablanca.	OMNIPOL CASABLANCA
OMNIPOL TRADING & SHIPPING CO. (South Africa) P.O. Box 124, 124th Street, Johannesburg.	OMNIPOL JOHANNESBURG
OMNIPOL BRASILEIRA S. A. Rua Floriano 11, 4º group 401, Caixa Postal 1445, Rio de Janeiro.	OMNIPOL RIO DE JANEIRO
OMNIPOL CO. LTD., SHANGHAI 1-10 Quai de France.	OMNIPOL SHANGHAI

AGENCIES IN ALL IMPORTANT COMMERCIAL CENTRES OF THE WORLD

Vydáno v Československé republice v mezinárodní obchodní komerční, Praha II, Hibernská 33. Baladka a administrace Praha II, Hibernská 33. Telefon: 221-91. Vychází jednou měsíčně. Novověké ústřední vydání vydání v Praze I, U Sv. Václava 2172, 218-47. Toto číslo bylo vydáno v prosinci 1947. Dohledání publikace Úřad Praha 23.

time, including companies in which it owned at least half the capital or where it had decisive influence. The original nationalization Decree concerning OMNIPOL a. s., Praha was later cancelled by a Decree of the Minister of Industry No. 364 of 17 January, 1948. Background documentation explaining this step is not available.

After that, the process included the principle of separating distribution from production, which was carried out in two phases. The first step was made on 1 July, 1946, when the General Directorate of the central body – Czechoslovak Metal and Machinery Works, national company, decided that the entire export agenda of metal-industrial national enterprises should be processed by the export department of this central body. The same applied to promotion of exported products. Sales departments of the individual companies maintained contact with the central export bodies. The issues of foreign acquisition, or import, were with immediate effect assigned to OMNIPOL a. s., Praha, and OMNIPOL a. s., Bratislava, for companies in Slovakia.

Inclusion of OMNIPOL, a. s. as the individual organization into the central body for the metal works and machinery industry ČZKS, national company, ends its affiliation with "Akciová společnost dříve Škodovy závody v Plzni". Now another chapter of the company history is being written.

During the second phase of separating distribution from production the company Kovo a. s. Praha was created. The documents of 1 July, 1946 were implemented, among others also by issuing a Decree of the Ministry of Foreign Trade No. 3271 of 20 December, 1948. Based on that Decree the joint stock company Kovo took over the foreign trade programme with the exception of receivables from trade completed based on export licenses prior to 1 January, 1949. No other organization of the Ministry of Foreign Trade took over the liquidation of such receivables, either, despite Škoda's efforts. That

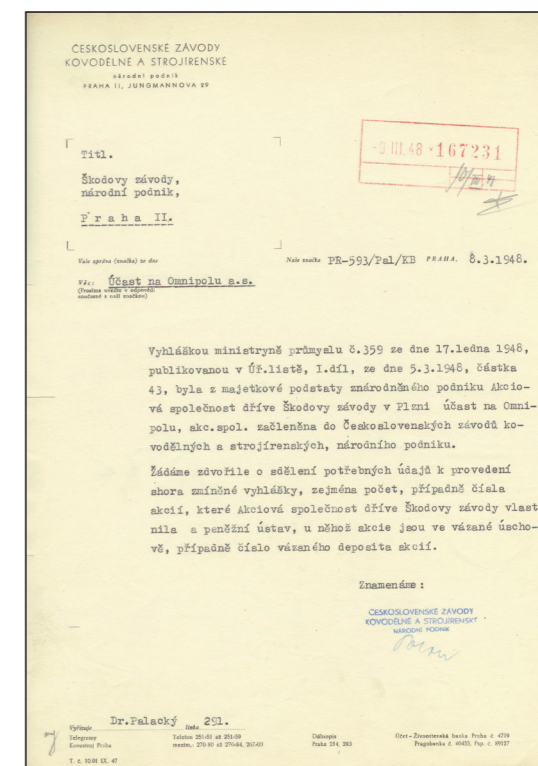
Začleněním společnosti OMNIPOL a.s. jako samostatné organizace do ústředního orgánu pro kovodělný a strojírenský průmysl ČZKS končí i její sounáležitost k Akciové společnosti dříve Škodovy závody Plzeň. Nyní se již začíná psát další kapitola její firemní historie.

Ve druhé etapě oddělení distribuce od výroby bylo přistoupeno ke zřízení podniku Kovo a.s., Praha. Bylo navázáno na dokumenty ze dne 1. 7. 1946, mimo jiné také vydáním vyhlášky Ministerstva zahraničního obchodu (MZO) č. 3271 ze dne 20. 12. 1948. Na jejím základě převzala akciová společnost Kovo program zahraničního obchodu, vyjma pohledávek z obchodů splněných na základě vývozních povolení před 1. 1. 1949. Likvidaci těchto pohledávek i přes snahu Škodovky nepřevzala ani žádná jiná z institucí MZO. Tím se vysvětluje i pozdější chování společnosti OMNIPOL kolem roku 1956. OMNIPOL zůstal přidružen k ústřednímu orgánu Československé závody kovodělné a strojírenské, národní podnik, Praha. Obdobně tomu bylo na Slovensku.

Situační zpráva společnosti OMNIPOL ze dne 31. 1. 1947 uvádí: „Od poloviny roku 1946 byly postupně uzavírány obchodní smlouvy s různými státy a organizována doprava. Obchodní spojení s těmito zeměmi jsme navázali bezprostředně díky naší zachovalé zahraniční organizaci, která nám byla a je nadále silnou oporou.“

O skutečném mezinárodním obchodě je však možno mluvit teprve v druhé polovině roku 1946. Struktura zahraničního obchodu se však proti předválečné době změnila, a to v důsledku změn nastalých v Československu i v cizině.

Vzhledem k tomu, že některé druhy zboží, hlavně průmyslové suroviny a potraviny, byly až do poslední doby obhospodařovány mezinárodně a dodávány z valné části organizací UNRRA, zmenšil se dovozní obchod společnosti OMNIPOL v těchto artiklech proti předválečným dobám. Naproti tomu zesílila naše pozice jako dovozce surovin, polotovarů a výrobků potřebných v kovoprůmyslu v důsledku našeho pověře-

also explains the later behaviour of OMNIPOL around 1956. OMNIPOL remained affiliated with the central body, Czechoslovak Metal and Machinery Works, national company, Prague. The situation was similar in Slovakia.

Situational report of OMNIPOL of 31 January, 1947, says: "Since mid 1946, business contracts with different countries were gradually concluded and transportation was organized. We established business relations with these countries above all thanks to our preserved foreign organization that used to be and still is of big support."

We cannot discuss the real international trade, however, until the second half of 1946. The structure of foreign trade did change compared to the pre-war period, as a result of changes that occurred in Czechoslovakia and abroad.

With respect to the fact that some types of goods, above all industrial raw materials and foods were until recently handled internationally

ní výhradním nákupem tohoto zboží v cizině pro znárodněný kovoprůmysl.

I struktura exportního obchodu československého doznala velkých změn. Export hotových výrobků zůstává teoreticky volný, prakticky je však do značné míry soustředěn znárodněným průmyslu, který jej provádí většinou centrálně vlastními exportními odděleními. Tím vyřazuje československé exportní společnosti pracující před válkou na vlastní účet. U naší společnosti je tento úbytek vyrovnán tím, že nám byl svěřen národním kovoprůmyslem export komerčního zboží jednotlivých národních podniků. Připočteme-li ještě export výrobků neznárodněného kovoprůmyslu, který jsme převzali, doufáme, že si svoji pozici exportéra čestně uhájíme. Naše zahraniční společnosti přejímají i nadále výhradní zastoupení národních i soukromých průmyslů různých oborů.“

K této citaci je možno uvést obrat společnosti OMNIPOL a.s. z roku 1946 a části roku 1947, který v nominální hodnotě činil 2 260 mil. Kč. Počet zaměstnanců podílejících se na tomto obratu byl 160–180.

Významnou roli v tomto období hrály opět kompenzační obchody. Postupné zvyšování objemu obchodů těchto let, stejně jako v období 1937 a 1938, nemělo dlouhého trvání. Za zmínku týkající se tohoto období určitě stojí významná politická a materiálně technická podpora československého státu, včetně dodávek zbraní, nově vznikajícímu státu Izrael. Výrazné změny týkající se politické orientace země na SSSR se všemi průvodními jevy a důsledky socialismu přinesl začátek roku 1948, který násilně změnil na několik desítek let vše z dosavadního poválečného demokratického vývoje čs. společnosti i státu.

Vývojový zlom v roce 1948

Únor 1948 ukončil poválečnou obnovnou a demokratickou orientaci země. Pád vlády následovala socialistická éra centrálně řízeného hospodářství a dalšího znárodnování a združ-

and supplied for the most part to the UNRRA organization, OMNIPOL s import of these articles has decreased compared to the pre-war period. Our position as an importer of raw materials, semi-finished goods and products needed for the metal industry strengthened as a result of our authorization regarding exclusive purchase of such goods abroad for the nationalized metal industry.

The structure of Czechoslovak export trade also experienced big changes. Export of finished products theoretically remains free, but practically it is up to a large extent centralized by the industry nationalization as the industry carries it out centrally through own export departments. Thus, it leaves out Czechoslovak export companies that used to work on their own account before the war. In our company, this drop is balanced by the fact that we have been entrusted the export of commercial goods of the individual national companies by the national metal industry. If we add export of products of the non-nationalized metal industry that we took over, we hope that we will honourably maintain our position of an exporter. Our foreign companies continue to accept exclusive representation of national and private industry of different specializations.“

It should be noted here that in 1946 and part of 1947, OMNIPOL a.s. had sales with a nominal value of 2.26 billion crowns. The company employed 160–180 people at the time.

Compensation trade has again played an important role in this area. The gradual increase of volume of trade during this time – similarly to the 1937 and 1938 period – did not last long. Worth noting in this period is the significant political, material and technical support of the Czechoslovak state, including supplies of weapons, to the newly established state of Israel. Significant changes regarding political orientation of the country toward the USSR with all the accompanying effects and results of socialism occurred in 1948, a year that forcibly changed everything about the post-war democratic

development of the Czechoslovak society and state for several decades.

1948 – Turning Point in Development

February 1948 completed the post-war rebuilding and democratic orientation of the country. The fall of the government was followed by the socialist era of centrally managed economy and further nationalization and creation of co-operatives. The times were leading toward growing international agitation with the goal of preparing for local war confrontations around the world. The then developments (distribution of powers around the world) was explained in our country as the existence of two camps – the socialist and capitalist worlds – that had no understanding for one another according to the then political propaganda. The road outlined by Stalin's USSR government for the international developments was rough and full of contradictions, inside and out. It lasted practically until N. S. Khrushchev entered office.

The CSR adopted Act No. 119/1948 Coll. On the State Organization of Foreign Trade and International Forwarding which identified the monopoly of foreign trade as one of the basic branches of Czechoslovak national economy. New Czechoslovak export companies emerged. OMNIPOL a. s. was integrated into the Czechoslovak Metal and Machinery Works (ČZKS) already in 1948, with its seat in the building of the General Directorate of “Škodovy závody” in Jungmannova St. in Prague 1. The business programme was now curbed to strengthen different intentions than those that were present when the programme was first conceived. The foreign business network that OMNIPOL a. s. developed for the needs of “Škodovy závody” no longer suited the approach and business orientation of the state management of foreign trade in compliance with the needs of socialist economic development. The above-mentioned act provided for changes of orientation of external economic relations of our country toward the USSR.

Tehdejší dění (rozdělení mocenských sil ve světě) bylo v naší zemi vysvětlováno jako existence dvou táborů – socialistického a kapitalistického světa. Cesta nastoupená Stalinovým vedením SSSR uvnitř i vně, v mezinárodním dění, byla tuhá a plná oscilací. Trvala prakticky až do nástupu Nikity S. Chruščova.

V ČSR byl přijatý zákon č. 119/1948 Sb., o státní organizaci zahraničního obchodu a mezinárodním zasilatelství, který stanovil monopol zahraničního obchodu jako jednoho ze základních odvětví československého národního hospodářství. Vznikly nové čs. exportní společnosti. OMNIPOL a.s. byl již v lednu 1948 začleněn do Československých závodů kovodělných a strojírenských (ČZKS), mimochodem sídlících v budově generálního ředitelství Škodových závodů, v Jungmannově ulici v Praze 1. Jeho obchodní program dostává mantinely, které teď mají posílit jiné záměry, než byly ty, které stály u jeho zrodu. Zahraniční obchodní síť, kterou OMNIPOL a.s. budoval pro potřeby Škodových závodů, již nevyhovuje pojetí a obchodní orientaci státního typu řízení zahraničního obchodu v souladu s potřebami socialistického rozvoje ekonomiky. Zmíněný zákon zajistil změnu orientace vnějších ekonomických vztahů naší republiky na SSSR. Byl tak završen proces znárodnování hlavních hospodářských odvětví v ČSR a byly vytvořeny právní formy plánovitěho řízení. Státním orgánem odpovědným za uplatňování monopolu zahraničního obchodu se stalo Ministerstvo zahraničního obchodu.

Československé závody kovodělné a strojírenské byly v roce 1951 reorganizovány. Export výrobků (resp. oddělení prodeje) byl začleněn do rezortně příslušného podniku zahraničního obchodu Kovo.

Záhy je však z Československých závodů kovodělných a strojírenských vyčleněna letecká

výroba, která přechází pod generální ředitelství Československých závodů automobilových a leteckých (ČZAL). Export civilních leteckých výrobků následně přechází do rezortně příslušného podniku zahraničního obchodu Motokov, kde setrvává až do počátku roku 1956.

Jednotlivé výrobní podniky uvnitř generálního ředitelství ČZAL pracovaly na počátku padesátých let zdánlivě ekonomicky samostatně. Finanční náklady na vlastní vývoj letecké techniky však začaly přerůstat možnosti těchto podniků, stejně jako možnosti státu. Hledalo se východisko. Centrálně bylo doporučováno se výrobně soustředit na malá letadla, kde byla tradice tuzemské výroby dlouholetá. Tuto direktivu je možné vnímat i návazně, se zavedením řady programů licenční vojenské výroby, kterou představovaly letouny Jak 11 – cvičný, Iljušin 10 – bitevní a Iljušin 14 – dopravní. Výrobní podniky leteckého průmyslu se tak stávají zbrojovkami s vlastním civilním vývojem a výrobou.

První pětiletý plán rozvoje národního hospodářství ČSR (1949–1953) probíhá v duchu tuhé centralizace období studené války. V lednu 1949 byla v Moskvě založena Rada vzájemné hospodářské pomoci. Ve Washingtonu byla v dubnu 1949 podepsána smlouva o vytvoření Severoatlantického paktu – North Atlantic Treaty Organization (NATO) – za účasti 12 zemí Severní Ameriky a Evropy.

V této době dochází ke zrodu tzv. závodů ve zbrojení. Postupně vše směřuje k militarizaci průmyslových soustav. Hospodářství ČSR, řízené pětiletými plány, navazuje na obdobné řízení v SSSR a zemích RVHP. Mimo jiné také ČSR stojí před úkolem výzbroje vlastní armády proudovou leteckou technikou. Realizací tohoto rozhodnutí zaznamenává čs. letecký průmysl velký vývojový skok, od výroby pístových motorů o generaci výše, tedy k motorům proudovým.

V roce 1952 vznikají v ČSR nové útvary přímého řízení jednotlivých ministerstev, tzv. Hlavní správy.

The process of nationalizing main economic branches in the CSR was thus completed and legal forms of planned management were created. The state body responsible for implementing the monopoly of foreign trade was the Ministry of Foreign Trade.

Czechoslovak Metal and Machinery Works were re-organised in 1951. Export of products (or the Sales Department) was included into the foreign trade company, Kovo.

Soon, however, aerospace production was taken out of the Czechoslovak Metal and Machinery Works and transferred under the General Directorate of the Czechoslovak Automobile and Aerospace Works (ČZAL). Export of civilian aerospace products was then transferred under the relevant unit of the foreign trade company Motokov, where it remained until the beginning of 1956.

The individual production units under the General Directorate of ČZAL worked in the beginning of the 1950s seemingly independently. The financial cost of the actual development of aerospace technology started to outgrow the possibilities of these companies, as well as the possibilities of the country. A solution was being sought. Centrally, the recommendation was to focus the production on small aircraft, a tradition of domestic production. This Directi-

Přechodové období 1953–1955

Tato léta představují první závažnou všeobecnou společenskou krizi socialistického vývoje, ČSR nevyjímaje. Po smrti Josefa V. Stalina v SSSR a Klementa Gottwalda v ČSR se projevují známky nespokojenosti pramenící z tehdejšího problematického hospodářského vývoje v naší zemi.

Toto přechodové období, které by v tehdeším způsobu vedení hospodářství mohlo představovat něco jako „úklid“ po stalinské době a určité hledání nových cest ekonomické prosperity, má svá specifika.

Mimo jiné také proto, že mnohé tendenční domněnky pramenící z nepřístupnosti podkladů svědčících o reálné skutečnosti pak dlouho vrhaly nedůvěřivé pohledy na činnost akciové společnosti OMNIPOL jako celku.

Již v roce 1951 byl na MZO zřízen technický odbor, do jehož působnosti byl včleněn veškerý vývoz a dovoz vojenské techniky včetně náhradních dílů, munice, investičního zařízení, výroby a servisu. V roce 1954 z tohoto odboru vznikla Hlavní technická správa MZO. Československo mělo ve výrobě a vývozu zbraní svou historii, která již byla popsána v předcházejících kapitolách. V tomto přechodovém období však vývoz dostává novou podobu a nové odběratele, které sem zařadila podstata myšlenky existence dvou světových ekonomických a politických soustav a tehdy nově se rodící skupina zemí označovaných jako třetí svět.

Vývoz zbraní z Československa do zemí třetího světa v letech 1948–1962

V únoru 1948 získala komunistická strana rozhodující moc ve státě. V tomto kontextu dochází k reorganizacím výroby, zavádění nových pořádků a vytváření nové odběratelské základny orientované především na SSSR. Tato skutečnost tvoří základ a páteř dalšího vývoje.

K tomuto faktu se následně přidává nový motiv – podpora takzvaného osvobozenického hnutí

ve can also be perceived together with the introduction of a number of programmes of licensed military production represented by the following aircraft: Yakovlev 11 - trainer, Ilyushin 10 - fighter and Ilyushin 14 - transport. Aerospace manufacturing companies thus became defence factories with their own civilian development and production.

The first five-year plan of development of the national economy of the CSR (1949–1953) was marked by deep centralization of the cold war period. In January 1949, the Council of Mutual Economic Assistance was established in Moscow. In Washington, a treaty was signed in April 1949, creating the North Atlantic Treaty Organization (NATO) - with participation of 12 countries of North America and Europe.

This period was characterized by an arms race. Gradually, everything led to the establishment of militarized industrial systems. The CSR's economy, managed by 5-year plans connects to similar management in the USSR and the countries of the Council for Mutual Economic Assistance. Aside from that, the CSR was also faced with the task of arming its own military with jet propelled technology. By implementing this decision, the Czechoslovak aerospace industry also shows a big developmental jump from manufacturing piston engines to one generation higher – to jet propelled engines.

In 1952, new units of direct management of the individual Ministries were created in the CSR, with the title of Main Administration.

Transition Period 1953–1955

These years represent the first serious general social crisis of the socialist development, including in the CSR. After the passing of Josef V. Stalin in the USSR and Klement Gottwald in the CSR, the first signs of dissatisfaction appeared, related to the current problematic economic development in our country, where, aside from the happenings in industry and agriculture, an unpopular monetary reform was carried out. Reorganization was replaced with

zejména v dekolonizovaných zemích třetího světa. Proč patřilo socialistické Československo po roce 1948 mezi vývozce zbraní do třetího světa, bylo často diskutovaným tématem. V kontextu globální politiky socialistických zemí s vedoucím postavením SSSR nebylo možné o důležitosti vývozu zbraní do zemí třetího světa pochybovat. Důvodů bylo několik. Takovéto dodávky vytvářely zejména možnosti rozšiřování vlivu na země třetího světa v řadě oblastí a směrů, s vazbou na dodavatele vojenské techniky. Také nové podmínky pro návazné smlouvy s možnostmi všeobecné infiltrace a přístupu k potřebným nerostným zdrojům surovin byly podstatným důvodem. A konečně nárůst vzájemného ideologického, vzdělávacího i cestovního kontaktu a možnosti masivnějšího ekonomického propojení v podnikání a investicích.

Ať již byl soubor motivů vývozu zbraní jakkoliv významný, musel být v praxi prováděn na odpovídajících základech platných uvnitř státu, mezinárodně a s přednostním ohledem na vedoucí úlohu SSSR. Přechodové období let 1953–1955 v tomto ohledu hraje významnou roli, která pak měla další logický inovační vývoj, do něhož byl vtažen také OMNIPOL.

V březnu 1953 byl v ČSR vydán zákaz vývozu všech zbraní do kapitalistických zemí včetně náhradních dílů, střeliva atd. Do této skupiny byly ovšem zařazeny také sportovní a lovecké

more reorganization always conducted with the effort to improve administration of production and trade, of course still on one ideological and political level.

This transitional period which could, under the then economic administration, represent somewhat of a "clean up" after the Stalin period and define seeding of new ways of economic prosperity had its specifics that need an explanation or clarification before we can continue with following OMNIPOL's history.

Aside from other reasons, this is also due to many tendentious assumptions based on inaccessibility of background materials describing the reality then through "different" angles of view on the activities of the OMNIPOL joint stock company as a whole. As we have said in the beginning of this overview, it is not, however, our mission, to continue evaluation of the situation.

Already in 1951 a technical department was established at the Ministry of Foreign Trade, the powers of which covered all export and import of military technology including spare parts, ammunition, investment technology, production and service. In 1954, the Main Technical Administration (HTS) of the Ministry of Foreign Trade originated from this unit. Czechoslovakia had a history in manufacturing and exporting weapons, as already described in the previous chapters. In this transitional period export got

zbraně, střelivo k nim, a dokonce také sportovní a malá turistická letadla.

Jednotlivé postupové kroky je možno nalézt v Usnesení politického sekretariátu ÚV KSČ ze dne 22. 4. 1953 a v navazující Zprávě o převedení vývozu sportovních zbraní a letadel z PZO Kovo a PZO Motokov na OMNIPOL a.s. včetně stanovení náplně společnosti OMNIPOL a.s. vydané MZO dne 30. 4. 1955, u kterých Národní archiv Praha zrušil stupeň utajení teprve dne 8. 4. 2009. OMNIPOL a.s. byl podle těchto dokumentů výhradně podřízen Hlavní technické správě MZO. „Převedení výše uvedené agendy PZO Kovo a PZO Motokov do společnosti OMNIPOL a.s. a jeho podřízení HTS bude zajištěno soustředěním této agendy spolu s celým objemem dosavadní agendy HTS v jedné rukou (ředitel HTS) a tím bude zajištěna jednak lepší kontrola, jednak legalizování a průzkum zahraničních trhů prostřednictvím civilního vývozu, čehož dosud HTS postrádá.“

K výše uvedenému zákazu byly nejprve vydávány výjimky, ale především se připravovaly směrnice k vývozu speciálního materiálu. Byly přijaty po mimořádně složité schvalovací proceduře v červnu 1956. Odrázejí skutečnost, že Československo se stalo významným vývozcem zbraní do třetího světa, zejména pak na Blízký východ. Je pravdou, že tento vývoz ovlivnila řada vnitropolitických i zahraničně-politických faktorů, mezi něž patřily: dohoda podepsaná v roce 1954 se SSSR o přezbrojení čs. armády do roku 1960, významný finanční deficit vzniklý Československu nákupem nové výzbroje sovětské výroby, nutnost prodeje následně vyřazených fondů původních zbraní, vyplnění volných kapacit čs. strojírenských podniků a zbrojovek a potřeba devizových investic na dovoz nových zařízení vyžadovaných novou výrobní orientací.

Z hlediska komodit vyvážených dříve prostřednictvím PZO Kovo a PZO Motokov, potřeb servisu u zákazníka po dobu zmíněného zákazu vývozu platného v ČSR, zejména náhradních dílů ke sportovním a civilním letadlům, dochází

a new image and customers brought about by the foundation of the idea of two world economic and political systems and origination of the then newly established group of countries called "third world countries".

Arms Export from Czechoslovakia to the Third World from 1948–1962

February 1948 gave the communist country decisive power. In this context, production was reorganized, new order was introduced and a new customer base oriented above all on the USSR was created. This fact creates the basis and spine of further development.

This situation is later changed by a new motive – support of the so called liberation movement, especially in decolonized countries of the third world. Why socialist Czechoslovakia did after 1948 belong to exporters of weapons to the third world was a frequently discussed topic. In the context of global politics of socialist countries with the leading position of the USSR the importance of weapons export into third countries of the world cannot be doubted. There are several reasons. Such deliveries created: possibilities of extending the influence to third world countries in a number of areas and directions, with a link to suppliers of military technology, conditions for follow up contracts with the possibility of general infiltration and approach to necessary resources of raw materials, growing mutual ideological, educational and tourism contact, options of a more massive economic interconnection in businesses and investment, It is clear that the Czechoslovak weapons production had a historic link to the previous development phases of our Republic's industry with highly developed machinery – a field that was, of course, dependant on exporting its products, including weapons.

Regardless of how significant the set of motives for export of weapons was, in practice it had to be carried out based on a corresponding foundation valid in the country, internationally, and with preference for the leading role of the

k finančním ztrátám na obou stranách obchodu v důsledku přerušené obchodní kontinuity. Nicméně počínaje rokem 1956 dochází k určitému uvolnění.

V mezinárodních vztazích dochází po roce 1956 rovněž k částečnému uvolnění díky změně provádění vnější politiky novým vedením SSSR v čele s Nikitou S. Chruščovem po XX. sjezdu KSSS. Nové vedení v SSSR brzy pochopilo, že může dobře používat ČSR k pronikání do zemí třetího světa, neboť k tomuto účelu má ze všech socialistických zemí právě ČSR nejlepší předpoklady, zkušenosti i tradici.

Pro přehled celkového stavu řízení národního hospodářství uvnitř tehdejší ČSR je třeba poznamenat, že podniky zahraničního obchodu byly řízené Ministerstvem zahraničního obchodu. Souběžně s reorganizacemi, kterých nebylo málo, docházelo ke změnám sídel výrobních jednotek.

Pokud se týká společnosti OMNIPOL, pak model souběžného řízení civilního a vojenského zahraničního obchodu s centrálním plánem byl shodný s výrobní sférou a zůstával v ČSR s různými

úpravami a obměnami (např. zavádění dalších civilních výrob a exportů) dlouhodobě zachován.

In March 1953, Czechoslovakia received an order prohibiting exports of all weapons to capitalist countries, including spare parts, ammunition etc. This group also included sporting and hunting weapons, related ammunition, and even sporting and small touring aircraft.

The individual procedural steps can be found in the Resolution of the Political Secretariat of the Central Committee of the Communist Party of Czechoslovakia of 22 April, 1953 and in a related Report on transferring export of sporting weapons and aircraft from the foreign trade companies Kovo and Motokov to OMNIPOL a. s., including identification of the scope of activities OMNIPOL a. s. issued by the Ministry of Foreign Trade of 30 April, 1955 and declassified by the National Archive Prague only on 8 April, 2009. Based on these documents, OMNIPOL a. s. was subordinated solely to the Main Technical Administration (HTS) of the Ministry of Foreign Trade. We quote from the document: *"The transfer of the entire above agenda of foreign trade companies Kovo and Motokov to OMNIPOL a. s. and its subordination to the HTS shall be provided by centralizing the entire agenda, together with the entire volume of the HTS agenda into one pair of hands (HTS Director) thus providing for better oversight, legalization and research of foreign markets through civilian exports, something that HTS has been lacking so far."*

At first, exceptions were issued from the above mentioned ban; however, most of all, directives for export of "special materials" were being prepared. The directives were adopted following an extraordinarily difficult approval process in June 1956. They reflect the fact that Czechoslovakia became an important exporter of weapons into third world countries, especially to the Near East. The fact is that such exports were influenced by a number of internal political

nými organizačními úpravami a obměnami (např. zavádění dalších civilních výrob a exportů) dlouhodobě zachován.

V závěru tohoto přechodového období byla dne 14. 5. 1955 ve Varšavě podepsána Smlouva o přátelství, spolupráci a vzájemné pomoci (tzv. Varšavská smlouva), která významně ovlivnila další vývoj v zemích socialistického bloku. Jde o sovětskou iniciativu reagující na zřízení Evropského hospodářského společenství a vstup Spolkové republiky Německo do NATO. Tato skutečnost dále souvisí s dalšími politickými a ekonomickými důsledky zavedenými v zemích socialistického bloku.

Máme-li tuto vsunutou kapitolu týkající se vývozu zbraní z Československa po roce 1948 dovést k závěrům platným i v pozdějším období, je třeba vzpomenout i základní souvislosti. Neměnné a základní konstanty byly vždy dvě. Pravidla vývozu určoval a o jednotlivých vývozech vždy rozhodoval nejvyšší politický orgán, kterým byl od roku 1954 politický sekretariát Ústředního výboru Komunistické strany Československa, a vývoz zbraní byl vždy konzultován se Sovětským svazem, bez jehož vyjádření jej nebylo možné uskutečnit.

Hlavní technická správa Ministerstva zahraničního obchodu (MZO-HTS) měla podnik zahraničního obchodu OMNIPOL ve své podřízenosti. Generální ředitel PZO OMNIPOL byl současně náměstkem generálního ředitele MZO-HTS. Zavedené směrnice pro vývoz speciálního materiálu byly novelizovány v roce 1960. Vždy vyjmenovávaly a v následných novelizacích doplňovaly seznam zemí, do kterých byl vývoz povolen. Později mohla také MZO-HTS vyjmenovaným zemím a jejich státním organizacím i zprostředkovatelům, kteří disponovali patřičným zmocněním z oficiálních míst těchto zemí, nabídnout a předvést zbraně již vyvážené do kapitalistických zemí. Zužování exportních trhů a potřeba deviz však vedly k tomu, že při hledání odběratelů bylo v šedesátých letech přihlíženo k politické stránce věci mnohem méně než v předchozím období. Docházelo k částečné

and foreign political factors, including the following: agreement signed in 1954 with the USSR regarding refitting the Czechoslovak army with weapons by 1960, Czechoslovakia incurs a significant financial deficit due to purchasing Soviet weapons, as a result, decommissioned original weapons then had to be sold, free capacities of Czechoslovak machinery and armament works had to be replaced, new production orientation and the necessary import of new equipment requiring foreign currency investment.

From the point of view of exported commodities, formerly of foreign trade companies Kovo and Motokov, the need for customer service during the period of the above ban of exports valid in Czechoslovakia (especially spare parts for sporting and civilian aircraft), both parties of the trade incurred financial losses due to interrupted trade. However, starting with 1956, the situation eased up to a certain extent.

After 1956, there was also partial relief in international relations, as a result of the internal policy of the new leadership of the USSR headed by N. S. Khrushchev after the XX Congress of the Communist Party of the USSR. The new leadership in the USSR quickly understood that it could use Czechoslovakia to penetrate the third world countries as out of all the socialist countries it was the CSR who had the best qualifications, experience and tradition.

To complete the overview of the entire state of managing the national economy in the then CSR we need to note that manufacturers and their management units were functioning under the individual divisions of the then manufacturing ministries and the foreign trade companies worked based on the above mentioned monopoly managed by the Ministry of Foreign Trade. Along with numerous reorganizations the headquarters of manufacturing units were changing as well.

As far as OMNIPOL is concerned, the model of concurrent management of the civilian and

liberalizaci. Některé obchodní vazby probíhaly přes zahraniční zprostředkovatele. V takovém případě byl partnerskou stranou obchodu vždy PZO OMNIPOL. Tyto obchodní vazby nesly určitá rizika a mohly tak poškozovat jméno podniku a jeho značky. Československo se stává významným vývozcem vlastních zbraní, ale také důležitým zprostředkovatelem vývozu materiálu sovětského původu. I tato skutečnost měla svá specifika.

Poznámka: Při zpracování kapitoly Vývoz zbraní z Československa do zemí třetího světa v letech 1948–1962 se vycházelo z materiálů Národního archivu v Praze a dále ze stejnojmenné studie autora Petra Zítka zveřejněné v periodiku Historie a vojenství č. 3/2002.

Podniky zahraničního obchodu

Koncem 40. a počátkem 50. let bylo postupně založeno několik státních podniků, které měly za úkol provádět zahraničně-obchodní operace, zákonem jasně určenými komoditami. Jako hlavní sídlo nové struktury zahraničního obchodu byla vybrána budova Veletržního paláce (dříve palác Pražských vzorkových veletrhů) na třídě Dukelských hrdinů v Praze 7 – Holešovicích.

Zde do poloviny 50. let sídlil také oficiálně OMNIPOL, který v roce 1956 přesídlil do Washingtonovy ulice č. 11, Praha 1. Zde měl své sídlo až do roku 1979, kdy se opět přestěhoval, a to do nově postavené budovy v ulici Nekázanka 11, Praha 1.

Rekapitulace základních událostí:

24. 10. 1945

Dekretem prezidenta republiky č. 100/1945 o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků zestátněním byla znárodněna Akciová společnost dříve Škodovy závody v Plzni, jejíž součástí OMNIPOL stále zůstává.

17. 1. 1948

Vyhláškou ministryně zahraničního obchodu č. 359/1948 byla akciová účast na společnosti

military foreign trade by a central plan was equal to the area of manufacturing and in the CSR remained for a long time, with various organizational modifications and changes (e.g. introduction of additional civilian manufacturing and export).

At the end of this transitional period, on 14 May, 1955, a Treaty on Friendship, Cooperation and Mutual Aid (so-called Warsaw Treaty) was signed in Warsaw, significantly influencing further development in the socialist bloc countries. It was a Soviet initiative reacting to the establishment of the European Economic Community and Germany joining NATO. This fact also relates to new political and economic measures introduced in the countries of the socialist bloc.

If we are to take this inserted chapter on exporting weapons from Czechoslovakia after 1948 to conclusions valid also in the later periods, we need to remember basic facts as well. There were always two unchangeable, basic constants. Rules of export and the individual transports were always decided by the highest political body, since 1954 the political secretariat of the Central Committee of the Czechoslovak Communist Party. Export of weapons was always consulted with the Soviet Union, without the support of which it could not be implemented.

The Main Technical Administration of the Ministry of Foreign Trade (MZO-HTS) was the boss of the foreign trade company OMNIPOL. General Director of the foreign trade company OMNIPOL was, at the same time, the Deputy General Director of MZO-HTS. The established Directives for export of special materials were amended in 1960. They used to list countries to which export was allowed and in follow-up amendments such list was amended. Later on, MZO-HTS could offer the listed countries – their state organizations and facilitators equipped with an authorization of official bodies of such countries – offer and show weapons already exported to capitalist countries. Con-

OMNIPOL a.s. převedena z majetkové podstaty znárodněného podniku Akciová společnost dříve Škodovy závody v Plzni na Československé závody kovodělné a strojírenské, národní podnik, v Praze.

1. 5. 1949

Reorganizace Československých závodů kovodělných a strojírenských, z jejich podstaty vznikla čtyři sdružení průmyslových závodů.

Washingtonova 11, Praha 1, sídlo společnosti OMNIPOL v letech 1956–1979

Washingtonova 11, seat of OMNIPOL in the years 1956–1979

traction of export markets and the need for foreign currency however resulted in the fact that when consumers were sought in the 1960s, political aspects were taken into account much less than in the previous period. Partial liberalization occurred. Some business relationships were maintained via foreign facilitators. In such case, foreign trade company OMNIPOL was always the partner. Such business relationships carried certain risks and the potential of its reputation and brand being damaged. Czechoslovakia is becoming a significant exporter of its own weapons, as well as an important facilitator for the export of Soviet materials. Even this fact had its specifics.

Note: when preparing the Chapter Arms Export from Czechoslovakia to Third-World Countries from 1948 to 1962) we drew on the materials of the National Archives in Prague and also on the study of the same title authored by Petr Zítek, published in the History and Military.

Foreign Trade Companies

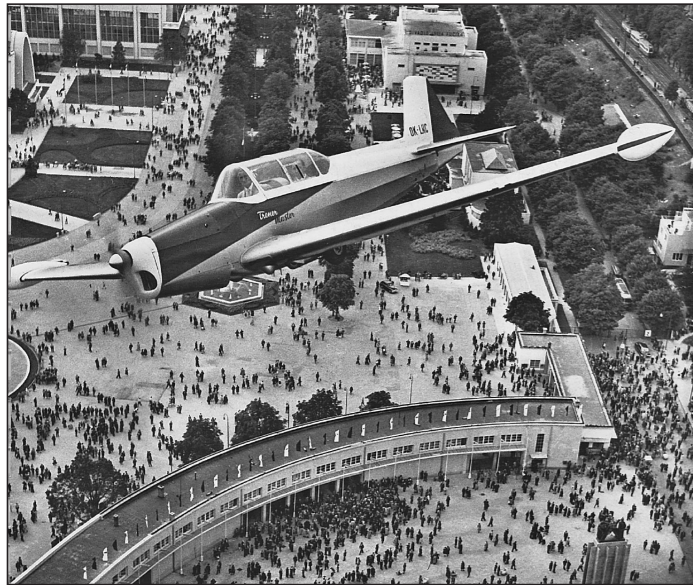
At the end of the 1940s and the beginning of the 1950s a number of state companies were established for carrying out foreign trade transactions with commodities defined by law. The Prague Trade Fair Palace on Dukelských hrdinů in Prague 7 - Holešovice was selected as the main headquarters of the new foreign trade structure.

Until the first half of the 1950s this was also the official seat of OMNIPOL which moved its seat in 1956 to Washington St. No. 11, Prague 1. Here it had its seat until 1979, when it changed its seat again and moved to a newly built building in Nekázanka St. 11, Prague 1.

Recap of Major Events:

24 October, 1945

By the Decree of the President of the Republic No. 100/1945 on nationalization of mines and some industrial companies, also "Akciová

společnost dříve Škodovy závody v Plzni" was nationalized; OMNIPOL remained apart from it.

17 January, 1948

By the Decree of the Ministry of Foreign Trade No. 359/1948 the joint stock participation in OMNIPOL a. s. was transferred from the assets of the nationalized company "Akciová společnost dříve Škodovy závody v Plzni" to Czechoslovak Metal and Machinery Works, national company, Prague.

1 May, 1949

Reorganization of Czechoslovak Metal and Machinery Works out of which four associations of industrial works emerged.

17. 11. 1949

Na základě zákona č. 243/1949 Sb., o akciových společnostech uděleno společnosti OMNIPOL a.s. státní povolení k provozování obchodní činnosti.

17 November, 1949

Based on the Act No. 243/1949 Coll. on Joint Stock Companies, OMNIPOL, a. s. was given the approval to conduct trade activities.

**OBDOBÍ ČINNOSTI
V PODMÍNKÁCH
CENTRÁLNĚ ŘÍZENÉ
EKONOMIKY
(1956–1989)**

Období 1956–1960

Druhá polovina padesátých let byla charakteristická zvýšenou snahou o částečné otevírání národního hospodářství i československé společnosti světu. Rozvoj leteckého průmyslu a s tím spojeného vývozu, jakož i rozvoj aktivit leteckého dopravce Československé aerolinie postupně spěly k nutnosti existence specializované obchodní společnosti zaměřené na realizaci vývozu a dovozu letecké techniky a později i letištního vybavení a dalších souvisejících výrobků a služeb.

**PERIOD OF ACTIVITY
IN THE CENTRALLY
MANAGED ECONOMY
(1956–1989)**

1956–1960

The second half of the 1950s was characterised by a heightened effort to partially open the national economy and Czechoslovak society to the world. Development of the aerospace industry and related exports as well as the development of Czechoslovak Airlines gradually led to the need for a specialised trade company focused on export and import of aerospace technology and later also airport ground equipment and other related products and services.

Until the mid-1950s, the activity of OMNIPOL a. s. was limited to liquidation of earlier transactions

Až do poloviny 50. let byla činnost společnosti OMNIPOL a.s. omezena na likvidaci dřívějších obchodů uzavřených v období prvních poválečných let. Veškeré akcie společnosti byly v držení státu (Fond znárodněného hospodářství 75 %, tj. 18 750 akcií, a Ministerstvo zahraničního obchodu 25 %, tj. 6 250 akcií), který sledoval možnost oživení mezinárodně známé obchodní značky.

Počátkem roku 1956 bylo ústředními politickými orgány rozhodnuto o používání rejstříkové značky OMNIPOL. Toto rozhodnutí bylo potvrzeno v dubnu 1956 vyhláškou ministra zahraničního obchodu, na jejímž základě bylo akciové společnosti OMNIPOL vyhrazeno oprávnění k výhradnímu dovozu a vývozu sportovních a loveckých zbraní a sportovních a civilních letadel. OMNIPOL tak získal státní monopol na zahraniční obchod s těmito komoditami, který trval až do začátku 90. let minulého století.

V červenci 1957 se uskutečnila mimořádná valná hromada akcionářů OMNIPOL a.s., která schválila doplnění stanov společnosti o možnost zrušení dosavadní a. s. a současné zřízení podniku zahraničního obchodu stejného jména, který se stává právním nástupcem společnosti bez likvidace. Tím byly vytvořeny podmínky pro změnu právní formy. Podnik zahraničního

concluded in the early post-war period. All of the company's shares were held by the state (Nationalised Property Fund 75 %, i.e. 18,750 shares and Ministry of Foreign Trade 25 %, i.e. 6,250 shares), which sought opportunities to revitalize an internationally known trademark.

At the beginning of 1956 the central political bodies decided to use the registered company OMNIPOL a. s. This decision was confirmed in April 1956 by a decree issued by the Ministry of Foreign Trade, which gave OMNIPOL a. s. exclusive rights to export and import of sport and hunting arms and sport and civilian aircraft. OMNIPOL thus gained a state monopoly on foreign trade with these commodities, which lasted until the beginning of the 1990s.

In July 1957 an Extraordinary General Meeting of the shareholders of OMNIPOL a. s. was held that approved an amendment to the company statutes stating the possibility of termination of the existing joint-stock company and concurrent establishment of a foreign trade company of the same name to become the company's legal successor without liquidation. This created the conditions for a change to the legal form. The OMNIPOL foreign trade company was established by a decree of the Ministry of Foreign Trade in March 1959 and its scope of business remained the same. In the post-war period Czechoslovak training, sport and touring aircraft and gliders had already achieved significant export results, which now paved the way. The main target export countries between 1948 and 1956 included Australia, Belgium, Bulgaria, China, Egypt, Finland, India, Indonesia, Iran, Yugoslavia, Canada, Hungary, the German Democratic Republic, Poland, Austria, Romania, the USSR, the Federal Republic of Germany, Syria, Switzerland, Great Britain and others.

obchodu OMNIPOL byl zřízen vyhláškou ministra zahraničního obchodu v březnu 1959, jeho předmět činnosti zůstal nezměněný. Československé cvičné, sportovní, turistické letouny a větroně se dočkaly již v poválečném období významných exportních výsledků a bylo tedy na co navazovat. Mezi cílové země vývozu v období let 1948 až 1956 patřily zejména Austrálie, Belgie, Bulharsko, Čína, Egypt, Finsko, Indie, Indonésie, Írán, Jugoslávie, Kanada, Maďarsko, Německá demokratická republika, Polsko, Rakousko, Rumunsko, SSSR, Spolková republika Německo, Sýrie, Švýcarsko, Velká Británie a další.

Internetový časopis pro výzkum dějin studené války – Pražský web pro studenou válku č. 1 ze dne 2. 11. 2002 uvádí: „Důležitou okolností se ukázala být skutečnost, že Československo nejméně od poloviny padesátých let začalo znovu fungovat ve své specifické roli vývozce zbraní. Technické oddělení Ministerstva zahraničního obchodu, později transformované na Hlavní technickou správu MZO, se zprvu začalo zabývat prodejem přebytečného množství válečné kořisti a zastaralé výzbroje, postupně se ale činnost „podniku zahraničního obchodu

“In regard to the traditional efforts of Czechoslovak mechanical and light engineering industries during the first republic, the CSR’s representative and business offices renewed their activities in many Asian and African countries after the war. And our businessmen, soldiers and reporters entered other countries from which British and French colonists had departed. For example Prague supplied Egypt with weapons that it couldn’t get from Moscow. The former colony of Guinea in western Africa found itself in a similar situation.”

The Prague Cold War E-magazine, a cold war history research internet periodical, states the following in issue No. 1 dated 2 November, 2002, and we quote: “An important circumstance turned out to be the fact that from at least the mid-1950s Czechoslovakia began to once again operate in it’s specific role as an arms exporter. The technical department of the Ministry of Foreign Trade, later transformed to the Main Technical Administration of the MFT, initially began to sell surplus war plunder and outdated weaponry but gradually the activity of the “OMNIPOL foreign trade company”, under which the Main Technical Administration was concea-

OMNIPOL’, pod kterým se „háteška“ kryla, rozšířila i na zajišťování odbytu pro rozsáhlý zbrojní průmysl. „Speciál“ (speciální, tedy vojenský materiál) nejrůznější specifikace se stal jedním z nejdůležitějších československých artiklů. Byl sice ovlivňován politickými ohledy i sovětskými zásahy, nicméně pro československé „národní hospodářství“ představoval hlavně důležitý zdroj deviz. OMNIPOL spolehlivě fungoval i v době katastrofální ekonomické krize na začátku 60. let.“

V polovině 50. let byly opět změněny podmínky pro oblast řízení letecké výroby v Československu a tím i ve vztahu ke sféře obchodu. Byl vytvořen nový řídicí celek pro letecký průmysl Sdružení přesných strojů se sídlem v Praze-Letňanech, které v této podobě existovalo až do poloviny šedesátých let.

Letecký průmysl vyvinul v poměrně krátké době celou řadu nových typů letadel: L-60 Brigádýr a L-40 Meta Sokol v týmu konstruktérů vedených Ing Z. Rubličem, vrtulníky HC-2 a HC-3 v týmu Ing. J. Šlechty, cvičné L-8 a L-208 v týmu Ing. K. Tomáše, větroně L-13 Blaník a L-21 Spartak v týmu Ing. K. Dlouhého, v Otrokovicích v konstrukčním týmu S. Zámečnicka vznikají nové modifikace sportovních Trenérů a Československo se tím stává významným dodavatelem letounů pro leteckou akrobacii. V Kunovicích dospěli konstruktéři pod vedením Ing. Ladislava Smrčka k aerotaxi L-200 Morava. Bohatá byla i vývojová a výrobní řada školních a soutěžních větroňů.

led, expanded to securing markets for an extensive arms industry. “Special” (military material) of various specifications became one of the most important Czechoslovak articles. Although influenced by political considerations and Soviet interventions, it represented an important source of foreign currency for the Czechoslovak “national economy” above all. OMNIPOL operated reliably even during the catastrophic economic crisis at the beginning of the 1960s.”

In the mid-1950s conditions for management of aerospace manufacturing were again changed in Czechoslovakia, including their relationship to the business sphere. A new management unit for the aerospace industry was established: the Association of Precise Machine-Works in Prague-Letňany, which existed in this form until the mid-1960s.

POUR LE SPORT ET LE TOURISME
tout connaisseur choisit l'avion tchécoslovaque

L40 META-SOKOL
se prêtant aussi à l'entraînement et, après certains petits aménagements, à d'autres buts encore. Aspect attrayant — formes aérodynamiques — visibilité parfaite grâce à une cabine largement vitrée. Ce monoplan entièrement métallique à aile basse, de formule cantilever, monocoque, à trois ou quatre sièges, est équipé d'un moteur offrant toute la sécurité de service M 532 de 140 CV.

Pour la chasse et le sport
les connaisseurs font toujours choix d'une arme qui leur garantit le maximum d'atteintes, donc la carabine BRNO 2 à cinq coups, calibre .22 long rifle.

Faites-vous donc montrer cette carabine parfaite et précise et vous en faire la démonstration. Vous en complèterez alors certainement vos stocks — à votre propre satisfaction et celle de votre clientèle.

OMNIPOL
WASHINGTONOVA 11
PRAHA 3

WASHINGTONOVA 11
PRAHA 3

Československá ekonomika však současně naráží na omezené možnosti své domácí prezentace. Dochází ke zřízení podniku Brněnské veletrhy a výstavy (BVV) jako organizace podporující vnější ekonomické vztahy ČSR. Po dostavbě veletržního areálu v Brně se zde mimo jiné konají pravidelné strojírenské veletrhy. V roce 1959 vystavuje poprvé i OMNIPOL. Jeho expozice se stala místem představení všech nových letounů, motorů, vrtulí, agregátů, padáků a další letecké techniky, jakož i loveckých a sportovních zbraní.

Postupem času se OMNIPOL prezentoval i na zahraničních veletrzích v Lipsku, Poznani, Záhřebu, Hannoveru a specializovaných leteckých výstavách v Paříži i jinde.

In a relatively short period of time the aerospace industry developed a number of new types of airplanes: the L-60 Brigadýr and the L-40 Meta Sokol by a team of design engineers led by Ing. Z. Rublič, HC-2 and HC-3 helicopters by a team led by Ing. J. Šlechta, L-8 and L-208 trainer aircraft by the team of Ing. K. Tomáš, L-13 Blaník and L-21 Spartak gliders in a team led by Ing. K. Dlouhý, in Otrokovice by a design engineering team led by S. Zámečník new modifications of sport Trenér trainer aircraft evolved; thus, Czechoslovakia became an important aircraft supplier in the field of aerobatics. In Kunovice design engineers led by Ing. Ladislava Smrčka developed the L-200 Morava aerotaxi. The developmental and manufacturing series of training and performance gliders was also abundant.

But at the same time the Czechoslovak economy encountered limited opportunities for domestic presentation. A company entitled Brněnské výstavy a veletrhy (BVV – Brno Trade fairs and Exhibitions) was established to support the CSR's external economic relationships. After completion of the trade fair complex in Brno two mechanical engineering trade fairs were held there, followed by regular mechanical engineering trade fairs. OMNIPOL participated in both mechanical engineering trade fairs and in subsequent mechanical engineering trade fairs from 1959 onward. Its exhibit became the venue for presentation of all new aircraft, engines, propellers, parachutes and other aerospace technology as well as hunting and sport weapons.

Over time OMNIPOL began presenting at trade fairs abroad e.g. in Leipzig, Poznan, Zagreb, Hannover and specialised aerospace trade fairs in Paris and elsewhere. A number of these exhibit presentations became traditions. Demonstrations for groups of potential aerospace technology operators and potential customers were actively carried out as well.

Internally the economy was perceived through the double perspective of foreign currency inco-

Vnitřně byla ekonomika vnímána ve dvojm pohlavu devizového výnosu. Export se interně dělil na směr do socialistických zemí a zvlášt do zemí s tržním hospodářstvím – v tehdeším výrazovém pojetí nazvaných jako kapitalistické – a do zemí třetího světa. S tím souvisela i úloha očekávaná od MZO, které mělo zajišťovat aktivitu zahraničního obchodu, v níž byla věnována pozornost i leteckému průmyslu. Dolarově výnosné výrobky měly pomoci zajistit tolik potřebnou směnitelnost za požadované strojírenské dovozy do ČSR.

OMNIPOL hrál významnou roli i v rozvoji československé letecké dopravy, jeho prostřednictvím byla dovážena veškerá letecká technika používaná Československými aeroliniemi (ČSA) v průběhu 60. až 80. let včetně zajišťování provozního servisu, generálních oprav atd. ČSA se staly druhým leteckým dopravcem ve světě, který provozoval sovětská proudová dopravní letadla Tu-104. První let na lince Praha–Moskva se uskutečnil již v prosinci 1957.

me. Export was internally divided into export directed to socialist countries, export to countries with market economies (or "capitalist" in the terminology of the era) and export to third world countries. This related to the task assigned to the MFT, which was to cover foreign trade including that in the aerospace industry. Dollar income from products was intended to cover the much needed convertibility for required machinery imports into the CSR.

OMNIPOL also played a role in the development of Czechoslovak air transport by importing all aerospace technology used by Czechoslovak Airlines (CSA) from the 1960s to the 1980s including operational service, general repairs, etc. CSA became the second air transport company in the world to operate Soviet Tu-104 jet planes, in which the first flight on the Prague-Moscow route took place in December 1957.

Aside from aerospace technology, export of Czechoslovak electrotechnical industry products and equipment focused on airport technology gradually became more pronounced. The main products were surveillance, approach and landing radars and airport lighting equipment, which can still be found at airports around the world today.

Flugzeug Z 226 Trainer.

Sieger in „The British Lockheed International Competition“ 1957!

Im Wettkampf, der am 13. Juli in Coventry mit 17 Teilnehmern stattfand, haben die Piloten auf dem Flugzeug Z 226 Trainer folgende Plätze gewonnen:

1. Platz (Herr Krysta)
4. Platz (Herr Bláha)
5. Platz (Herr Pflkryl)
7. Platz (Herr Kremč)

OMNIPOL
PRAHA - CZECHOSLOVAKIA

Vedle letecké techniky se začala postupně zvyrazňovat také oblast vývozu výrobků a zařízení československého elektrotechnického průmyslu, v tomto směru zaměřeného na letištní techniku. Jednalo se především o přehledové, přiblížovací a přistávací radiolokátory a letištní osvětlovací zařízení, které dodnes nalezneme na letištích mnoha zemí a kontinentů.

Období 1961–1965

První polovina 60. let probíhala ve znamení deklarované etapy vybudování socialistické společnosti v ČSSR. Karibská krize v roce 1962 ale znamenala eskalaci politického i ekonomického napětí v celém světě. Začaly se projevovat hospodářské nedostatky socialismu. V letech 1962 a 1963 dochází v ČSSR poprvé od roku 1945 k poklesu objemu průmyslové výroby. Politické i hospodářské vedení státu hledá východiska – plánovitě řízení selhává, samotný pětiletý plán zůstává nenaplněn. Tento závažný jev, tehdy pojmenovávaný jakkoliv, jen ne odpovídajícím názvem, měl své historické dopady. Vláda zavádí prvky soustavy pravidel oživení ekonomiky a právě snaha o jejich zavedení daleko přesáhla rámec třetí pětiletky a později, v roce 1968, se odrazila v tehdejších vládních akčních programech.

1961–1965

The first half of the 1960s revolved around the declared phases of building a socialist society in the CSSR. However the Bay of Pigs crisis in 1962 signalled an escalation of political and economic tension around the world. The economic shortcomings of socialism began to manifest themselves. In 1962 and 1963 the volume of industrial production in the CSSR decreased for the first time since 1945. The country's political and economic leadership searched for solutions: planned management was failing and the five-year plan remained unfulfilled. This serious phenomenon, at the time called anything but what it really was, had its historical consequences. The government introduced a set of rules to revive the economy and this effort went far beyond the third five-year plan and was later reflected in government action programs of 1968.

In 1965, the Czechoslovak aerospace industry organisation was created as a manufacturing business unit entitled AERO. Until that time the aerospace industry and its production companies had continually undergone the intricacies of restructuring accompanied by changes to company names that did not provide much

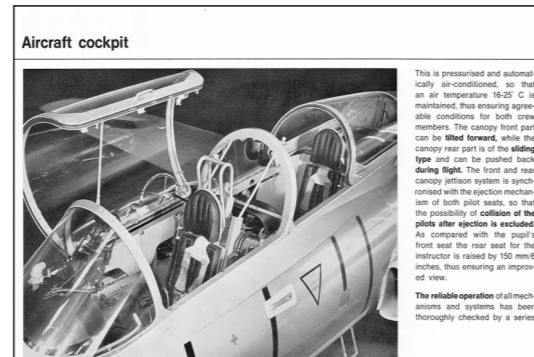
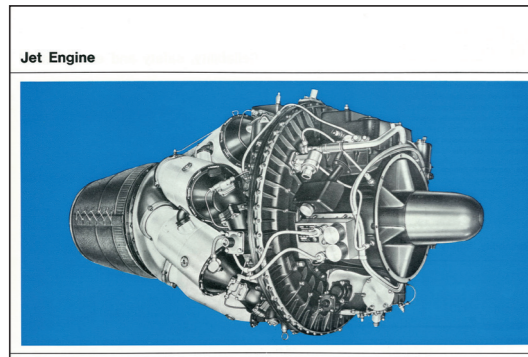
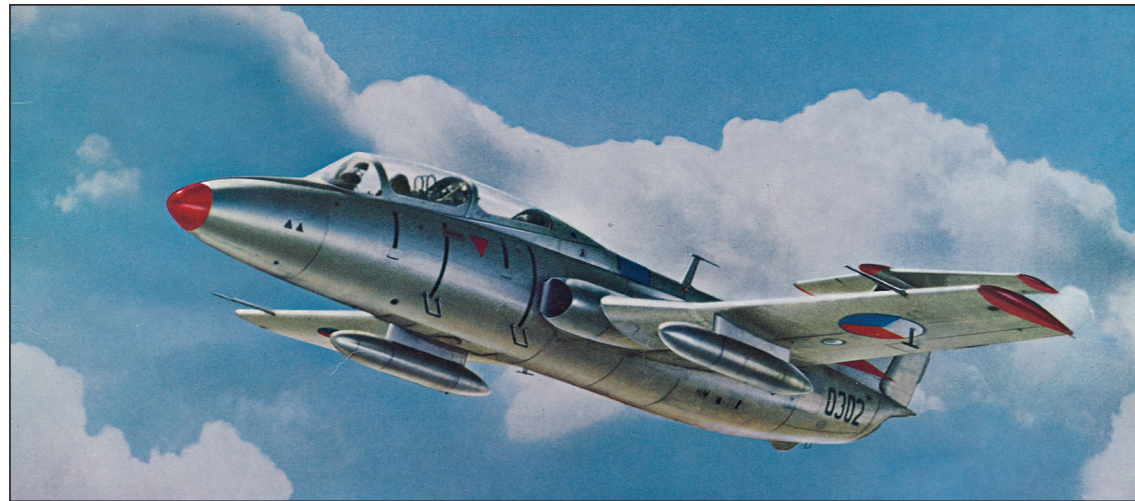

V roce 1965 se vytváří nová organizace čs. leteckého průmyslu s názvem výrobně hospodářská jednotka AERO. Do této doby letecký průmysl a jeho výrobní podniky trvale procházely peripetemi reorganizací doprovázených změnou názvů, které mnoho o společnostech nevyprávěly. Nyní jednotlivé výrobní podniky dostávají rovněž svá konkrétní jména. Jedná se o Let n. p. Uherské Hradiště-Kunovice, Moravan n. p. Otrokovice, Aero n. p. Vodochody, Letov n. p. Praha-Letňany, Motorlet n. p. Praha-Jinonice, Technometra n. p. Praha, Mikrotechna n. p. Praha, Mesit n. p. Uherské Hradiště-Mařatice, Jihlavan n. p. Jihlava, Strojmetal n. p. Kamenice, Jihostroj n. p. Velešín, Železářny n. p. Čenkov a Výzkumný a zkušební letecký ústav (VZLÚ) Praha-Letňany. Jména podniků a jejich nově zavedených ochranných známek doplnily

information about the companies. From that point on, however, individual production companies were given specific names. They included Let national company Uherské Hradiště-Kunovice, Moravan national company Otrokovice, Aero national company Vodochody, Letov national company Praha-Letňany, Motorlet national company Praha-Jinonice, Technometra national company Praha, Mikrotechna national company Praha, Mesit national company Uherské Hradiště-Mařatice, Jihlavan national company Jihlava, Strojmetal national company Kamenice, Jihostroj national company Velešín, Železářny national company Čenkov and the VZLU Aeronautical Research and Test Institute Praha-Letňany. The names of the companies and their newly introduced trademarks were supplemented by the Tesla, Elektrosignal, Orličan and Avia companies, which, however, were not part of this manufacturing business unit.

By this time OMNIPOL was fully implementing aircraft exports, with sport aircraft from the Zlin Trenér series and L-13 Blaník gliders gaining world-wide popularity above all. The export programme also included a military training jet plane of Czechoslovak manufacture known as the Aero L-29 "Delfin" by Aero Vodochody, which had its first flight in April 1959. Adding to these business successes were sport successes achieved at the world cup and other aerobatic competitions.

ještě národní podniky Tesla, Elektrosignál, Orličan a Avia, které ale do této výrobně hospodářské jednotky nepatřily.

OMNIPOL již naplno realizoval vývoz letounů, z nichž především sportovní letouny řady Zlín Trenér a kluzáky L-13 Blaník si získaly světovou popularitu. V exportním programu se objevil i vojenský cvičný proudový letoun čs. konstrukce Aero L-29 „Delfín“ z Aero Vodochody, jehož první let se uskutečnil v dubnu 1959. Obchodní úspěchy byly doplněny sportovními úspěchy dosaženými na mistrovství světa a dalších soutěžích v letecké akrobacii.

Rozšíření vývozního sortimentu o letouny L-29 a další výrobky pro účely obrany a bezpečnosti vyvolalo i nezbytnou změnu oficiální náplně podniku zahraničního obchodu OMNIPOL,

The addition of L-29 aircraft and other defence and security products to the export line called for a needed modification of the official scope of business of the OMNIPOL foreign trade company, up to that point declared solely as an exporter and importer of sport and civilian airplanes. Effective as of the beginning of 1966 the company name was changed to OMNIPOL, foreign trade company. By the decision of the political bodies and thus the CSSR government OMNIPOL was also authorised to conduct business in state defence and security goods.

1966–1980

In the socialistic international division of labour the Council for Mutual Economic Assistance (the Comecon) recommended that the CSSR fulfil the aerospace industry concept focused on the specialisation of jet trainer aircraft

doposud deklarovaného pouze jako vývozce a dovozce sportovních a civilních letadel. S účinností od začátku roku 1966 se název změnil na OMNIPOL, podnik zahraničního obchodu. Rozhodnutím politických orgánů a tím i vlády ČSSR byl OMNIPOL zmocněn také k obchodování se zbožím sloužícím k obraně a bezpečnosti státu.

Období 1966–1980

V oblasti socialistické mezinárodní dělby práce byla ČSSR v roce 1966 doporučena RVHP k plnění koncepce leteckého průmyslu zaměřené na specializaci vývoje a výroby komplexu cvičných proudových letounů a specializaci vývoje a výroby komplexu malých dopravních letounů.

Rozvoj ve světě letecké techniky zaznamenal nástup nové generace materiálů a s nimi spoje-

development and production and on the specialisation of short-range transport aircraft development and production.

The development of the aerospace industry was marked by the emergence of a new generation of materials and associated technologies. Therefore, it was necessary to look for viable ways to help the Czechoslovak aviation industry keep pace with these trends. At the end of this period, two main types of aircraft were introduced, new models of which continue to be produced to this day: The L-39 Albatros training jet from Aero Vodochody and the L-410 Turbolet small transport aircraft from Leto Kunovice. However, their development was based on traditional materials and technologies, and the global trend began to move away from domestic producers.

The 1968 Prague Spring was only a hint of changes in the political sphere and did not have major economic impacts.

In 1972 on the basis of „political recommendations“, Czechoslovakia began to specialise in the production of training jets and small passenger planes, which meant the delivery of L-39 and L-410 aircraft to the Eastern Bloc.

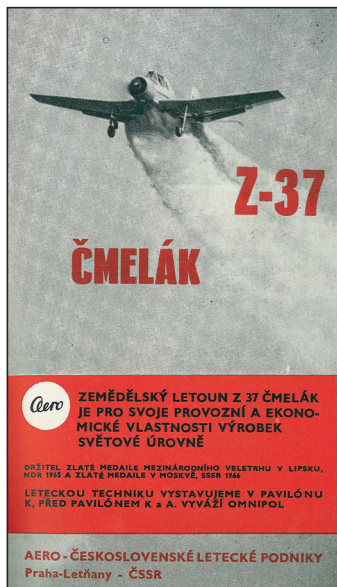

ných technologií. Proto bylo třeba hledat schůdné cesty, které by mohl tehdejší čs. letecký průmysl zvládnout. Koncem tohoto období byly představeny dva nosné typy letounů, které se v následných verzích vyrábějí až do současné doby. Jedná se o cvičný vojenský proudový letoun L-39 Albatros z Aera Vodochody a malý dopravní letoun L-410 Turbolet z Letu Kunovice. Jejich vývoj se ale opírá o tradičně používané materiály a technologie, světový trend se začal tuzemským výrobcům pozvolna vzdalovat.

Pražské jaro v roce 1968 znamenalo pouze náznak změn v politické oblasti, v hospodářství již ale nestačilo mít vliv na zásadnější změny orientace.

V roce 1972 se ČSSR na základě „politického doporučení“ začala specializovat na výrobu komplexu cvičných proudových letadel a malých dopravních letadel. Hlavním obsahem výroby bylo plnění požadavků na dodávky letounů L-39 a L-410 do SSSR.

Vedle základních nosných programů letecké výroby do-

In addition to basic aerospace production programmes, the Czechoslovak Socialist Republic was also responsible for the development and production of airport radiolocation equipment, the building of automated air traffic control systems, airport lighting equipment and other supplementary programmes through which OMNIPOL equipped the majority of airports in COMECON countries. Aircraft factories often cooperated in this production. Within the framework of the Comprehensive Programme for the Integration and Specialisation of COMECON

stává ČSSR také gesci na vývoj a výrobu letištní radiolokační techniky, budování automatizovaného systému řízení leteckého provozu, osvětlovacího zařízení letišť a dalších doplňkových programů, kterými je prostřednictvím společnosti OMNIPOL vybavena převážná část letišť v tehdejších členských zemích RVHP. Mnohdy na této výrobě kooperují opět letecké továrny. V rámci Komplexního programu integrace a specializace zemí RVHP se ČSSR a tím i OMNIPOL podílí také na zajištění oprav letecké techniky a vybudování významného leteckého servisního a výcvikového střediska v SSSR.

V roce 1973, po 17 letech úspěšných obchodů, došlo k vyčlenění sportovních a loveckých zbraní a střeliva k nim z exportního programu společnosti OMNIPOL a k jejich převedení do podniku zahraničního obchodu Merkuria. Obchodní aktivity společnosti OMNIPOL se koncentrují na civilní a vojenskou leteckou techniku, vybavení letišť a další související výrobky a služby. Počátkem 70. let se nosnými vývozními programy společnosti OMNIPOL, a to až do konce 80. let, staly letouny L-39 a s nimi související výcvikový komplex a dále malý dopravní letoun L-410. Oba programy samozřejmě tvořily páteř tehdejšího československého leteckého průmyslu.

OMNIPOL si v tomto období udržuje stabilní vývozní program. Velmi dobrým „marketingovým“ tahem se stal nástup nového akrobatického letounu Z-50, kte-

Countries, Czechoslovakia (and hence also OMNIPOL) repaired aviation equipment and built major aviation service and training centres in the USSR.

In 1973, after 17 years of successful business, sporting and hunting weapons and ammunition were removed from OMNIPOL's export programme and transferred to the Merkuria foreign trade company. OMNIPOL's business activities focused on civil and military aviation technology, airport equipment and other related products and services. From the early 1970s until the end of the 1980s, L-39 aircraft and the related training equipment, as well as L-410 small passenger jets, made up OMNIPOL's major export programmes. These two programmes formed the backbone of the Czechoslovak aviation industry of the time.

During this period, OMNIPOL maintained a stable export programme. A very good „marketing“ move was the arrival of the new Z-50 aerobatic aeroplane, which, immediately after its introduction, dominated the world competition in aerobatics, making it an interesting export item. In addition to teams from the Eastern Bloc countries, the best acrobats from Germany,

rý okamžitě po zavedení ovládl světové soutěže v letecké akrobacii a díky tomu se stal i zajímavým vývozním artiklem. Postupně tento letoun začaly používat nejen reprezentační týmy tzv. socialistických zemí, ale také nejlepší akrobati z Německa, Španělska a dalších zemí. Výrazných úspěchů na mezinárodních soutěžích dosahoval letoun Z-50 prakticky až do konce 80. let.

Významným rysem tohoto období je integrovaný postup průmyslově vyspělých socialistických zemí v oblasti poskytování tzv. „technické a materiální pomoci“ některým arabským zemím. Je však třeba kriticky poznamenat, že ČSSR a OMNIPOL nevyjímaje se postupem doby za tyto své vnější ekonomické aktivity a orientace stávají terčem kritiky demokraticky orientovaných a ekonomicky vyspělých zemí světa.

Období 1981–1985

První náznaky politických změn byly však zaznamenány v Polsku, rovněž v SSSR byl zahájen proces perestrojky pod vedením Michaela Gorbačova. Před letecký průmysl byl v předchozích letech postaven úkol zajistit realizaci úpravy letounu L-410 na požadované provozní podmínky sovětského zákazníka, kterými byl

Spain and other countries also gradually began to fly these planes. The Z-50 enjoyed major success in international competitions practically until the end of the 1980s.

An important feature in this period was the integrated process of industrialised socialist countries in the field of providing „technical and material assistance“ to certain Arab countries. However, it is critical to note that as a result of their external economic activities and orientation, Czechoslovakia and OMNIPOL gradually became the target of criticism from the democratically-oriented and economically-advanced countries of the world.

1981–1985

The first signs of political change appeared in Poland, and the perestroika process was introduced in the Soviet Union by Mikhail Gorbachev. In the years leading up to these changes, the aviation industry was tasked with ensuring that the L-410 was modified for the required operating conditions of the Soviet customer, which involved the shorter takeoff and landing of this aircraft in practically all the climatic conditions found in the USSR. This task imposed new demands on the airframe, increased engine performance and lifespan, additional cockpit

zkrácený start a přistání tohoto letounu prakticky ve všech klimatických podmínkách, které se na území SSSR nacházejí. Tento úkol kladl zcela nové požadavky na úpravu draku letounu, zvýšení výkonu a životnosti motoru, doplnění palubního vybavení, stejně jako na zvýšení možností jeho univerzálního užití. V období těchto let probíhá velmi náročné testování výsledků novelizace projektu, který se má stát dlouhodobě nosným a stabilním exportním programem. Rozběhla se velkovýroba letounů L-410 UVP, jichž bylo v tomto období dodáno vedle dalších zemí více než 400 kusů pouze do SSSR. V tomto období se také zvyšuje vývoz sportovních letounů, a to především díky mezinárodním úspěchům letounu Z-50LS, se kterým se tehdejší zaměstnanec společnosti OMNIPOL Petr Jirmus stal dvakrát mistrem světa i Evropy.

Období 1986–1990

Hospodářství zemí socialistického společenství již poznamenává řada mezinárodních vlivů. V průběhu tuzemského naplňování pětiletého plánu národního hospodářství dochází k omezení kvantitativních požadavků takzvaného hlavního zákazníka pod nastupujícím vlivem konverze i v důsledku ekonomických změn

equipment and increased possibilities for universal use. The results of the modernisation project underwent highly demanding testing in this period before the aircraft became a long-term and stable part of the export programme. Large-scale production of L-410 UVP aircraft was launched, and in addition to supplies to other countries, more than 400 planes were exported to the Soviet Union alone. In this period, exports of sports aeroplanes also increased, thanks mainly to the international success of the Z-50LS, in which OMNIPOL employee Petr Jirmus was twice the European and world champion.

1986–1990

The economies of the community of socialist countries had already been touched by a number of international influences. In domestic fulfilment of the five-year national economic plan the quantitative requirements of the “main customer” became limited as a result of the growing influence of conversion and economic changes within the USSR. The Soviet perestroika ended without success at the end of the decade, followed by the collapse of the USSR, which in turn led to the subsequent collapse of the entire socialist community and to an important turning point: the definitive conclusion of economic competitiveness between two different economic and political systems, dissolution of the Comecon and the termination of the Warsaw Pact.

For OMNIPOL the second half of the 1980s was a period of expansion of international business activities, even to countries and regions to which export had not previously taken place for political reasons. The L-39 and L-410 programmes still composed an important part of aerospace export and both types were presented to the world in modern versions as L-59 and L-410 UVP-E. The focus on a “main customer” – previously an advantage – became a disadvantage. The annual production of 250 units of L-39 aircraft and 80 units of L-410 aircraft, almost all of which were exported, remains a record.

uvnitř SSSR. Sovětská perestrojka končí v závěru tohoto desetiletí nezdarem, na který navazuje rozpad SSSR, což vede k následnému rozpadu celého socialistického společenství a k výrazné tečce v podobě definitivního ukončení období hospodářského soutěžení dvou odlišných ekonomických a politických soustav, rozpadu RVHP a zrušení Varšavské smlouvy.

Pro OMNIPOL představuje druhá polovina 80. let období rozšiřování mezinárodních obchodních aktivit o země a regiony, kam nebyl vývoz o několik let dříve z politických důvodů umožněn. Programy L-39 a L-410 tvoří stále významnou část leteckého vývozu, oba typy byly představeny světu v modernizovaných verzích pod názvy L-59 a L-410 UVP-E. Předchozí výhoda orientace na „hlavního zákazníka“ se nyní mění v nevýhodu. Roční produkce 250 letounů L-39 a 80 letounů L-410, které byly téměř v celém vyrobeném množství vyváženy, zůstanou zaznamenány jako rekordní.

V tomto složitém prostředí, v prosinci roku 1988, startuje prototyp vývojově nejnáročnějšího projektu vlastní čs. konstrukce, letounu L-610. Tím je naplněna dlouhodobá snaha československých konstruktérů, vývojových pracovníků a výzkumníků po naplnění budoucích požadavků sovětského zákazníka v oblasti letecké dopravy v tamějších specifických podmínkách. Projekt, do jehož vývoje byly investovány nemalé finanční prostředky, však ztrácí své odbytiště.

DRUHÉ AKTIVNÍ OBDOBÍ EXISTENCE SPOLEČNOSTI OMNIPOL V LETECH 1956–1989 JE UKONČENO

Bylo to období aktivní obchodní činnosti bohaté na zkušenosti i poučení. Se jménem OMNIPOL pracovali lidé, kteří byli především zaměstnanci podniku, ať již tvořili potřebné a tolik důležité

In this complicated environment, the prototype of the most demanding development project for the Czechoslovak L-610 aircraft took off. This marked the fulfilment of long-term efforts by Czechoslovak designers, developers and researchers to meet the future demands of the Soviet customer in the field of air transport in their specific conditions. However, this project, in which considerable funds had been invested, lost its market.

OMNIPOL'S SECOND ACTIVE PERIOD FROM 1956 TO 1989 WAS THUS CONCLUDED

It was a period of business activity rich in experiences and lessons learned. The people who formed the core of OMNIPOL were mostly company employees, whether they created the needed and very important domestic base or

zázemí v tuzemsku nebo obrazně řečeno vstupovali do obchodního dění v oblasti vnějších ekonomických vztahů na tehdejší trhu v řadě zemí východu i západu.

Pro jméno společnosti OMNIPOL pracovali všichni ti, kteří ve výrobě vytvořili nespočet typů výrobků pro zahraniční zákazníky a vytvářeli tak fond exportních výrobků dokumentujících technickou vyspělost země původu a splňujících užitnou hodnotu a kvalitu, kterou zákazník požadoval, současně představujících záruky a potřebné servisní zajištění i technickou pomoc, která tyto výrobky doprovázela v zahraničí.

Mezinárodní pověst exportního jména OMNIPOL pomáhaly vytvářet i sportovní úspěchy zejména akrobatických letounů a padáků. OMNIPOL v té době zanechal své stopy v rozličných oblastech.

Je třeba vzít na vědomí šíří obchodní náplně společnosti OMNIPOL v oblasti speciální strojírenské a letecké výroby, neboť vývoz a dovoz celkové produkce výrobků v daném odvětví prostřednictvím společnosti OMNIPOL činil 90 %. Většina čs. strojírenských výrobních podniků byla na této podstatě založena.

V letech 1961–1985 patřil vojenský materiál vyvážený společností OMNIPOL k tradičním vývozním komoditám Československa do tzv. NSZ – nesocialistických zemí, se značným

figuratively speaking entered business history in the field of external economic relationships on markets in a number of countries in the East and West.

Those working for the OMNIPOL company included all those who created infinite types of products intended for foreign customers and created a base of export products that represented the technical sophistication of their country of origin, fulfilled the practical value and quality required by the customer and were provided with the warranties, necessary service and technical assistance that accompanied the products abroad.

The international reputation of the OMNIPOL export name helped create sporting achievements, especially aerobatic aircraft and parachutes. In this period, OMNIPOL left its mark on a range of territories.

OMNIPOL's export scope must be taken into consideration, as 90% of its production was exported through this subject. The majority of Czechoslovak engineering plants were founded on this basis.

Between 1961 and 1985, military material exported by OMNIPOL was part of the traditional export commodities of Czechoslovakia to "non-socialist" countries and made a significant contribution to the country's foreign

přínosem pro jeho devizové hospodářství. Za toto období činilo inkaso z vývozu vojenského materiálu přes 51 mld. tehdejších Kčs (podle FMZO-HTS) a bylo významnou položkou platební bilance. Ostatní vývoz vyrobeného vojenského materiálu (po odečtení dodávek pro vlastní ministerstvo obrany) byl realizován do SZ – socialistických zemí. Např. v letech 1986–1990 byl vyvezen vojenský materiál za celkem 54,6 mld. Kčs a z toho 17,6 mld. Kčs do tzv. NSZ.

Vzhledem ke zhoršující se ekonomické situaci v důsledku poklesu cen ropy i politické situaci v rozvojových zemích významní odběratelé vojenského materiálu narážejí na nedostatek volných hotových peněz a vyžadují poskytnutí dlouhodobých vládních úvěrů. V letech 1974–1987 bylo uzavřeno několik mezivládních úvěrových dohod na dodávky vojenského materiálu se zeměmi jako např. Irák, Indonésie, Egypt, Pákistán, Libye, Etiopie, Sýrie, Alžírsko atd. v řádu stovek milionů dolarů. Tyto dohody byly postupně naplňovány příslušnými dodávkami a jejich splácení probíhalo v řadě případů dosti problematičticky a některé úvěry byly řešeny ještě dlouho po roce 2000.

exchange. During this period, export revenue from military equipment amounted to over CSK 51 billion at the time (according to FMZO-HTS) and was a significant balance of payments item. Other exports of manufactured military equipment (after deducting supplies for its own Ministry of Defence) were made to socialist countries. For example, exported military material amounted to CSK 54.6 billion in 1986–1990, CSK 17.6 billion of which was to non-socialist countries.

Because of the deteriorating economic situation as a result of a decline in oil prices and the political situation in „developing countries“, major military buyers faced a lack of free cash and required the provision of long-term government loans. In the years 1974-1987, several intergovernmental loan agreements were signed to supply military equipment to countries such as Iraq, Indonesia, Egypt, Pakistan, Libya, Ethiopia, Syria, Algeria and others for hundreds of millions of dollars. These agreements were gradually fulfilled by the respective supplies and their repayment in many cases was quite problematic; some debts were in fact settled long after 2000.

Exportní snaha se neobešla bez zaškolení zahraničního provozního a technického personálu, bez zajištění servisu, opraven, montoven, skladů a výstavby řady doprovodných investičních celků.

Byly plněny požadavky zákazníků na zavádění licenční výroby a naopak licence byly také nakupovány a v tuzemsku zaváděny.

Československými výrobky bylo vybaveno mnoho civilních letišť v zahraničí, ať se již jednalo o přehledové, přibližovací a přistávací radiolokátory nebo světelné vybavení letišť. V oblasti pasivní bezpečnosti dala naše země světu unikátní výrobky a vybavení, vzpomeneme-li například systém Tesla Tamara.

V oblasti importu bylo realizováno ročně cca 8-10 dopravních letounů a další techniky pro potřeby civilní letecké dopravy, vybavení letového provozu, vybavení civilních letišť, pro zdravotnictví a záchrannou službu, bezpečnostní a armádní složky státu atd.

Realizována byla také řada obchodů v jiných odvětvích, například ve výuce, vývozu měny, nerostných surovin a podobně.

Exports also required the training of foreign operating and technical staff, without the provision of service, repair and assembly facilities, warehouses and the construction of a number of accompanying investment units.

Customer requirements for production licensing were met, and licences were also purchased and introduced domestically.

Many civil airports abroad were equipped with Czechoslovak products, including surveillance, approach and landing radar or airport lighting equipment. In the area of passive safety, our country supplied the world with unique products and equipment, e.g. the Tesla Tamara system.

About 8-10 passenger aircraft and other equipment for the needs of civil air transport, air traffic equipment, civil airport equipment, health and rescue services, state security and military components, etc., were imported annually.

Much trade in other sectors, such as teaching and exports of currency, minerals and the like, was also realised.

OBDOBÍ ČINNOSTI V PODMÍNKÁCH TRŽNÍ EKONOMIKY (1989 až současnost)

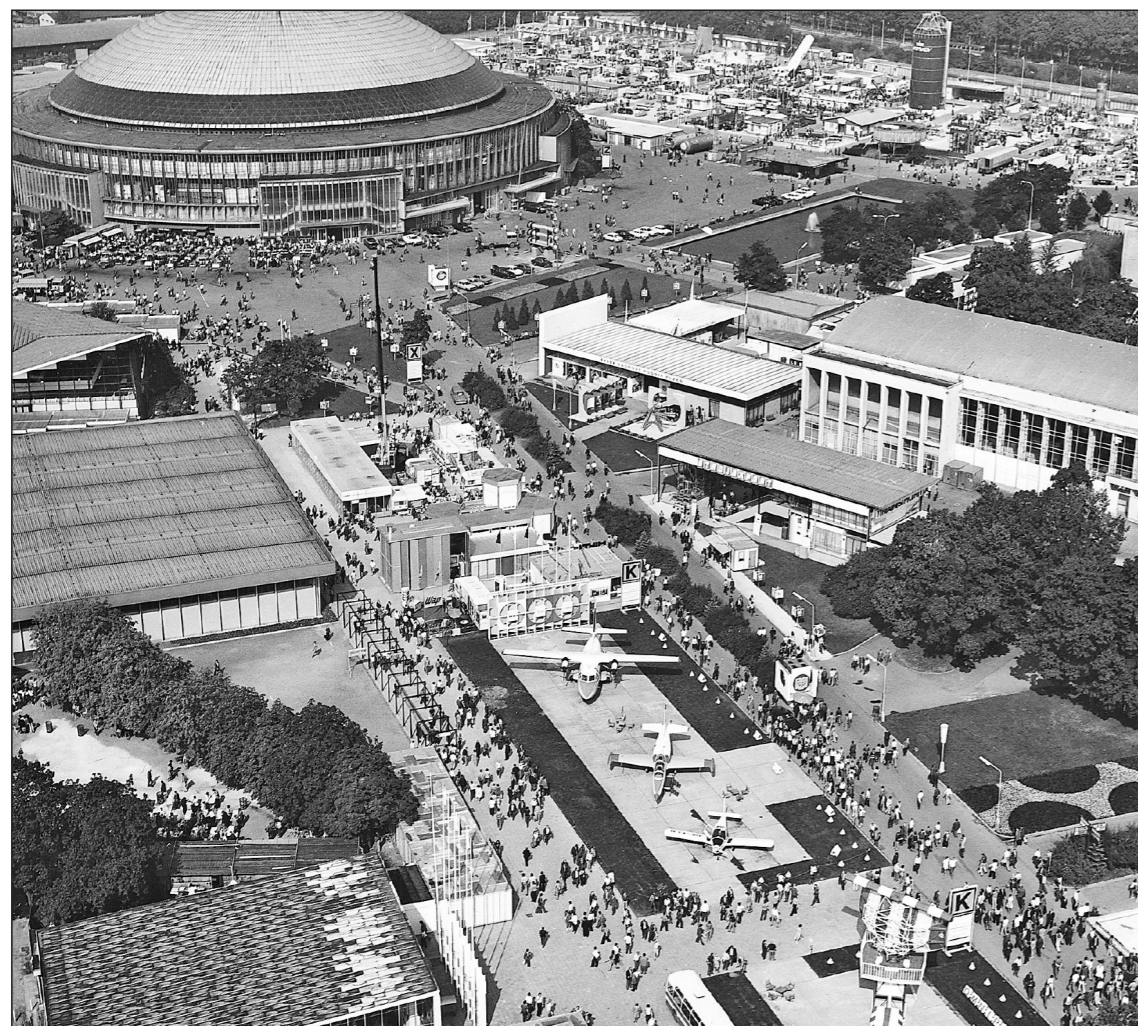
1989–1996

V listopadu 1989 dochází k zahájení zásadních politických a s tím také spojených ekonomických změn v československé společnosti a státě. Bývalá socialistická republika přestává fungovat jako spojenec SSSR. Politické změny znamenaly v československé ekonomice ztrátu

THE PERIOD OF ACTIVITIES IN THE MARKET ECONOMY (1989 to present)

1989–1996

In November 1989, significant political changes, accompanied by economic changes, started in the Czechoslovak society and state. The former socialist republic ceased to exist as the ally of the USSR. However, political changes also

hlavního zákazníka a současně s tím spojenou ztrátu nosných výrobních programů strojírenského průmyslu, letecký a elektrotechnický nevyjímaje.

Počátkem roku 1990 byl ukončen monopol zahraničního obchodu. Končí další etapa činnosti společnosti OMNIPOL, která byla spojená s tehdy direktivně určenými exportními komoditami. Celá struktura provádění zahraničního obchodu se mění doslova přes noc a řada podniků zahraničního obchodu, které si za více než

třicet let své existence získaly poměrně dobré postavení na zahraničních trzích, rychle mizí ze světa. Oblast zahraničního obchodu s materiálem pro účely obrany a bezpečnosti musela projít složitým procesem změn právních norem, neboť i při rychlém nástupu tržního hospodářství nebylo možné tuto oblast nechat zcela bez státního vlivu. V lednu roku 1991 získává OMNIPOL souhlas Federálního ministerstva zahraničního obchodu (dále FZO) k provádění dovozu a vývozu věcí včetně speciálního materiálu a technické pomoci pro účely obrany a bezpečnosti a dále k poskytování služeb a zprostředkovatelské činnosti ve vztahu k zahraničním osobám. Díky tomu také vznikly podmínky pro rozšíření předmětu obchodní činnosti. Liberalizace zahraničního obchodu, která ukončila dosavadní monopol společnosti OMNIPOL v oblasti obchodu s vojenskou a leteckou technikou, zároveň přináší výrazný pokles objemu obchodů, a to především s ohledem na probíhající konverzi zbrojního průmyslu a také kvůli nově vznikající konkurenci. Desítky nových subjektů rozvíjejí své aktivity a společnost si musí rychle zvyknout na náročné konkurenční prostředí panující nejen na zahraničních trzích, ale také v tuzemsku. Během pouhých dvou let 1991 a 1992 klesá obrat společnosti OMNIPOL o 70 % ve srovnání s rokem 1989.

meant the loss of the major customer for the Czechoslovak economy and thus the loss of key manufacturing programmes of the engineering industry – including aerospace and electrotechnical industries.

Early in 1990, the state monopoly on foreign trade was ended. Another phase of OMNIPOL's activities, connected with the then centrally determined export commodities, came to an end. The whole structure of foreign trade changed overnight, and many foreign trade companies, which had achieved relatively strong positions on foreign markets during their more than 30 years of operation, disappeared. The domain of foreign trade in materials for defence and security purposes had to undergo a complex process of changes of legal rules, since even with the quick onset of a market economy it was not possible to leave this domain entirely without state influence. In January 1991, OMNIPOL obtained the approval of the Federal Ministry of Foreign Trade (hereinafter FMFT) to carry out import and export of products, including special material and technical assistance for defence and security purposes, and further to provide services and broker activities in relation to foreign entities. This was the basic precondition for continuation of specialised business activities in which OMNIPOL had

S ohledem na rychlé změny popsané výše musí nezbytně dojít ke změně struktury obchodní činnosti společnosti OMNIPOL. Zásadní změnou tohoto období bylo zahájení leasingových operací. V této oblasti si OMNIPOL rychle vybudoval pevnou pozici spolehlivého partnera se zázemím kapitálově silné a tradiční společnosti. Ve stejném období se také mění forma spolupráce s některými tuzemskými výrobními partnery a OMNIPOL se transformuje z pozice obchodního partnera na investora, resp. majitele akciového podílu. V oblasti obchodu s civilními komoditami společnost prochází etapou hledání a po více či méně efektivních aktivitách např. v oblasti lehkého průmyslu a cestovního ruchu se od konce 90. let orientuje především na vývoz potravinářských technologií, projekty z oblasti ekologie a na využití biotechnologií.

Složité období první poloviny 90. let přečkal OMNIPOL bez zásadnějších problémů. V roce 1996 byla dokončena jeho privatizace, stabilizoval se předmět činnosti i objem realizovaných obchodů. Byla obnovena spolupráce s mnoha tuzemskými výrobci, nyní ale založena ne na státem diktovaném monopolu, ale na základě oboustranně výhodné spolupráce.

already built a strong position; at the same time, conditions for expansion of the scope of business were created. Liberalisation of foreign trade, which ended OMNIPOL's existing monopoly in trade with military and aerospace engineering, meant at the same time a significant decrease in the volume of transactions, in particular with respect to the ongoing conversion of the armament industry and to newly arising competitors. Dozens of new entities quickly developed their activities and OMNIPOL had to adapt quickly to the challenging competitive environment prevailing not only on foreign markets but also domestic. During only two years, 1991 and 1992, the turnover of OMNIPOL decreased by 70 % in comparison with 1989.

With respect to the rapid changes described above, a change in the structure of the company's business activities was essential. A fundamental change of this period was the launch of leasing operations. In this field, OMNIPOL quickly built a strong position as a reliable partner, being a traditional company with a strong capital base. At the same time, also the form of cooperation with some domestic manufacturing partners changed and OMNIPOL transformed itself from the position of a business partner to that of an investor, or shareholder. As for the trade in "civilian" commodities, the company underwent a period of searching for more or less effective activities, e.g. in the field of light engineering and tourism, and since the end of the 1990s has concentrated particularly on the export of food technologies, environmental projects and utilisation of biotechnologies.

OMNIPOL went from almost exclusively exporting military and aerospace technology to importing. The company became a reliable importer, and in the long term, the import volume started to exceed the export volume. This trend has remained to the present day. The main partners in the long term remain: Ministry of Defence, Ministry of the Interior and the Air Service of the Czech Police, the Czech Hydrometeorological Institute and the Civil

1997–dosud

Privatizací v roce 1996 přešly všechny akcie společnosti OMNIPOL do rukou individuálních vlastníků. Bez zásadních větších změn ve struktuře majitelů zůstává společnost až do současnosti v českém vlastnictví.

V té době se postupně začaly měnit požadavky tuzemského i zahraničního trhu. Měnila se poptávka v komoditní (software, know-how) i teritoriální struktuře. Vedle kvality a komplexnosti služeb je pro úspěšný obchod klíčová technická pokrokovost. I OMNIPOL tedy musel nutně na potřeby klientů reagovat a přizpůsobit se jim. K zajištění požadavků zahraničních partnerů bylo nutno vybudovat potřebné zdroje, a proto se OMNIPOL rozhodl kromě původních aktivit také rozšířit své působení prostřednictvím akvizicí významných společností s vysokou přidanou hodnotou. Z ryze obchodní skupiny se tak postupně transformoval na skupinu obchodní a investiční, která se zabývá investicemi do hi-tech společností a projektů v obranném a leteckém průmyslu v České republice a na Slovensku.

V portfoliu společnosti OMNIPOL tak v minulosti figurovaly například společnosti Česká letecká servisní a.s. nebo RAMET a.s.

V roce 2011 OMNIPOL majetkově vstupuje do pardubické společnosti ERA a.s. (dřívější součást TESLY), průkopníka a výrobce pasivních sledovacích systémů. O sedm let později,

Aviation Authority. The largest realised deliveries after 2000 were multipurpose helicopters for the Czech Police, air defence systems, army data communication facilities, weather radars, sensors and calibration for air navigation systems.

OMNIPOL survived the complicated first half of the 1990s without any substantial difficulties. In 1996, its privatisation was completed and its scope of activities and volume of realised trades stabilised. Cooperation with many domestic manufacturers was renewed, however, no longer based on a monopoly dictated by the state but now on mutually profitable cooperation. The long tradition of the company and its long-term strong position on international markets ensure perspective possibilities of development, and so everything suggests that OMNIPOL will celebrate the centenary of the company's foundation in good health and as one of the pillars of the Czech economy.

1997–present

With privatisation in 1996, all the shares in OMNIPOL were transferred to individual owners. Without major changes in the ownership structure, the company remains a Czech company to this day. At that time, the requirements of the domestic and foreign market gradually changed. Demand changed in terms of the commodity (software, know-how) and territorial structure. In addition to the quality

tedy v roce 2018 se pak součástí skupiny stává MESIT holding a.s., který se zaměřuje na vývoj a výrobu specializovaných výrobků a systémů pro vojenský a letecký průmysl. Skupina se touto transakcí rozrostla o 11 společností včetně střední školy a počet zaměstnanců celé skupiny se pohybuje okolo 1 500.

V roce 2015 uzavřel OMNIPOL dohodu se společností Aero Vodochody AEROSPACE a.s. a vstoupil jako strategický partner a spoluinvestor do projektů L-39CW a L-39NG, letounu nové generace legendárních L-39. Hlavním důvodem pro vstup společnosti OMNIPOL do projektu je tradice a znalost mezinárodního trhu. Původní „Albatros“, letoun L-39, patří neoddelitelně ke společnosti OMNIPOL již přes 30 let. V minulosti byl OMNIPOL zodpovědný za vývoz téměř 2 800 ks těchto letadel do zahraničí. Nezajišťoval pouze jejich vývoz, ale také kompletní zázemí pro zákazníka, tj. náhradní díly, servis, opravárenské závody nebo výcvik příslušného personálu. V současné době je téměř 600 kusů stále v aktivním provozu.

Letoun a lehký bitevník L-39NG byl poprvé představen veřejnosti 12. října 2018 a o dva měsíce později, 22. prosince 2018, poprvé vzlétl. Tento projekt přináší oživení českého leteckého průmyslu a představuje jeho budoucnost.

Nadále však i v této etapě působí OMNIPOL jako systémový integrátor exportu a importu

and complexity of services, technical advances are the key to successful business. Therefore, OMNIPOL too had to respond and adapt to the needs of its clients. In order to meet the requirements of foreign trading partners, it was necessary to build the necessary resources and OMNIPOL therefore decided to expand its activities through the acquisition of prominent companies with high added value. From a purely trading group, it has gradually become a trading and investment group that invests in HI-TECH companies and defence and aerospace projects in the Czech Republic and Slovakia.

OMNIPOL's portfolio in the past included, for example, the companies Česká letecká servisní a.s. and RAMET a.s.

In 2011, OMNIPOL became part of ERA a.s. in Pardubice (formerly part of TESLA), a pioneer and manufacturer of passive surveillance systems. Seven years later, in 2018, the group became the owner MESIT holding a.s., which focuses on the development and production of specialised products and systems for the military and aerospace industry. With this transaction, the group has grown by 11 companies, including a middle school, and the number of employees in the group is around 1,500.

In 2015, OMNIPOL concluded an agreement with Aero Vodochody AEROSPACE a.s. and became the strategic partner and co-investor in the L-39CW and L-39NG projects, a new generation of the legendary L-39 aircraft. The main reason for OMNIPOL's entry into the project is the company's tradition and knowledge of the international market. The original „Albatros“, the L-39, has been inseparable from OMNIPOL for more than 30 years. In the past, OMNIPOL was responsible for exporting nearly 2,800 of these aircraft. In addition to the export of the actual aircraft, the company also provided a complete customer base, i.e. spare parts, service, repair facilities and training of the rele-

produktů, technologií a služeb s vysokou přídanou hodnotou. Produkty obranného a bezpečnostního průmyslu sice v obchodním portfoliu dominují, ale dokáže zajistit vysoce specializovaná a komplexní integrovaná řešení na klíč také v jiných oborech.

vant personnel. At present, nearly 600 aircraft remain in active operation.

The L-39NG light fighter was first introduced to the public on 12 October 2018 and two months later, on 22 December 2018, it made its maiden flight. This project has revived the Czech aviation industry and represents its future.

However, even at this stage OMNIPOL continues to be a system integrator of the export and import of products, technologies and services with high added value. While defence and security products dominate the business portfolio, the company can also provide highly specialised and complex turnkey solutions in other fields.

HISTORIE OCHRANNÉ ZNÁMKY OMNIPOL

Název OMNIPOL se poprvé objevil jako pojmenování nové společnosti na ustavující valné hromadě v říjnu 1934. Toto slovní označení společnosti dostalo také svoji grafickou podobu. Symbol zeměkoule s prstencem a názvem OMNIPOL vznikl někdy v polovině 30. let v rámci podpory tehdy se rozšiřujících mezinárodních aktivit společnosti a ve 2. polovině 30. let se začíná používat v kombinované podobě grafického a slovního názvu. Nejstarší dochované listiny s tímto logem se datují z roku 1938, což dokumentuje např. vzhled dopisního papíru společnosti a profil obchodní nabídky společnosti. Logo společnosti se rovněž začalo objevovat v prostorách obchodních kanceláří v paláci Pražských vzorkových veletrhů.

V období fungování společnosti pod německou správou v letech 2. světové války dochází k první registraci a právní ochraně značky OMNIPOL. Zmínka o této skutečnosti je mimo jiné také zaznamenána v interní publikaci Státního úřadu pro vynálezy a normalizaci, která byla vydána kolem poloviny 50. let (datum vydání není v tiráži uvedeno).

HISTORY OF THE OMNIPOL TRADEMARK

The name OMNIPOL first appeared as the name of the new company during the foundation meeting in October 1934. The verbal designation of the company also received its graphic design. The symbol of earth with a ring around it and the name OMNIPOL was created in the mid 1930s within the scope of the then expanding international activities of the company and in the 2nd half of the 1930s it was beginning to be used in the form of the image and word. The oldest preserved documents with this logo date back to 1938, as documented for instance by the letterhead of the company and the design of the company's business offer. The logo of the company was also appearing in trade offices of the Prague Trade Fair Palace.

In the course of the company's operation under the German administration during WWII, the brand name OMNIPOL was registered and legally protected for the first time. This fact is aside from other sources also noted in the internal publication of the State Office for Inventions and Normalizations issued in the mid 1950s (the date of issue is not listed in the imprint).

Celkem existuje následujících sedm záznamů o registraci:

Registrované slovní ochranné známky u ÚPV-ČR:

číslo zápisu 2437/97518	znění OMNIPOL	datum zápisu 11. 4. 1941
číslo zápisu 3734/97208	znění OMNIPOL	datum zápisu 13. 2. 1945

Registrované slovní grafické ochranné známky u ÚPV-ČR:

číslo zápisu 4698/95013	znění OMNIPOL	datum zápisu 7. 8. 1941
-------------------------	---------------	-------------------------

Registrované kombinované ochranné známky u ÚPV-ČR:

číslo zápisu 25052/154919	znění OMNIPOL	datum zápisu 17. 11. 1961
číslo zápisu 190882/260464	znění OMNIPOL	datum zápisu 26. 1. 2004

Registrované ochranné známky u OHIM:

číslo zápisu 3781135	znění OMNIPOL / druh slovní	datum zápisu 9. 8. 2005
číslo zápisu 3781176	znění OMNIPOL / druh obrazová	datum zápisu 31. 10. 2005

- zmíněná publikace uvádí ochrannou známku OMNIPOL v kategorii slovní, kombinované nebo obrazové
- jako majitel ochranné známky je uveden OMNIPOL, akciová společnost, Praha

- The above mentioned publication lists the OMNIPOL brand in the word, combined or image category
- OMNIPOL, joint stock company, Prague, is listed as the owner of the trademark

There are a total of seven existing registration entries, as follows:

Registered word trademark with the IPO - CR:

Entry No. 2437/97518	Wording OMNIPOL	Date of Entry 11 April, 1991
Entry No. 3734/97208	Wording OMNIPOL	Date of Entry 13 February, 1945

Registered word and image trademarks with IPO - CR:

Entry No. 4698/95013	Wording OMNIPOL	Date of Entry 7 August, 1941
----------------------	-----------------	------------------------------

Registered combined trademarks with IPO - CR:

Entry No. 25052/154919	Wording OMNIPOL	Date of Entry 17 November, 1961
Entry No. 190882/260464	Wording OMNIPOL	Date of Entry 26 January, 2004

Trademarks registered with OHIM:

Entry No. 3781135	Wording OMNIPOL / type: word	Date of Entry 9 August, 2005
Entry No. 3781176	Wording OMNIPOL / type: image	Date of Entry 31 October, 2005

Vývoj loga společnosti OMNIPOL Development of OMNIPOL's logo

Úprava z 60. let
Modification from the 1960s

Úprava z 80. let
Modification from the 1980s

Úprava z roku 2009
Modification from the year 2009

Úprava z roku 2017
Modification from the year 2017

- podle mezinárodního třídění výrobků platného v zemích Madridské dohody je ochranná známka OMNIPOL chráněna ve 24 třídách z celkově možných 34 tříd
- mezinárodní třídění se váže k zemím Madridské dohody a zemím, které tuto dohodu reflektují
- ochranná známka je registrovaná pod číslem 97 518
- datum původního zápisu ochranné známky v ČSR je 11. 4. 1941
- zmíněná publikace uvádí datum prodloužení registrace 23. 3. 1951

O registraci kombinované obrazové a slovní známky s motivem zeměkoule a prstencem kolem ní s názvem OMNIPOL nejsou do roku 1961 zjištěny žádné informace, které by prokázaly její právní ochranu, i když byla již více než

- According to the international classification of products valid in the countries of the Madrid Treaty the OMNIPOL trademark is valid in 24 classes out of a total of 34 classes possible
- International classification applies to countries of the Madrid Treaty and countries that acknowledge the treaty
- The trademark is registered under No. 97 518
- The date of the original registration of the trademark in the Czechoslovak Republic is 11 April, 1941
- The above mentioned publication lists the date of extended registration of 23 March, 1951

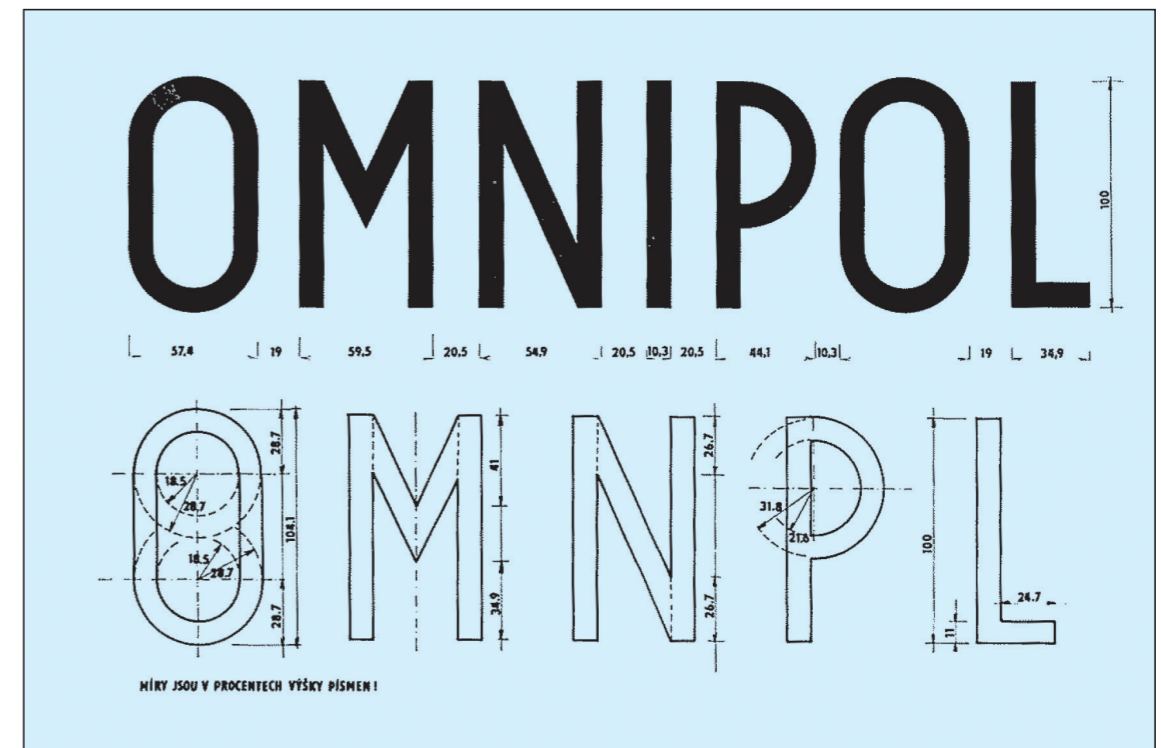
Prior to 1961 there is no information regarding registration of the combined image and world trade-mark with the motive of the earth and

Rok 1947
Year 1947

Značka používaná v 30. letech
Trademark used in the 1930s

20 let používána. Tuto skutečnost dokumentuje vedle předválečných tiskopisů a firemního profilu např. inzerát společnosti OMNIPOL z roku 1947 a fotografie pocházející z této doby. V období od roku 1961 prošla ochranná známka několika nepatrnými úpravami vzhledu, jedna z nich byla provedena v roce 2009.

Výraznou změnu zaznamenala v roce 2017. Současný vizuální styl reflektuje změny, ke kterým ve společnosti OMNIPOL postupně docházelo v souvislosti s proměnou na investiční a obchodní skupinu a novou vizí rozvoje společnosti.

V novém logu se společnost rozhodla navázat na motiv zeměkoule, který dominuje původnímu logu a v současné verzi je vyjádřen pomocí minimalistického kruhu ve světle modré barvě. Kruh v novém logu symbolizuje latinský výraz OMNI, který znamená „vše“, a objímá značku, stejně jako společnost svým působením na globálním trhu objímá svět. Kombinace dvou odstínů modré barvy má symbolizovat konzervativnost, spolehlivost a bezpečí na straně jedné (tmavě modrá) a inspiraci, svobodu a intuici (světle modrá) na straně druhé.

a ring around it with the OMNIPOL name that would support its legal protection, although the mark had been used for more than 20 years. This fact is documented aside from pre-war printed matter and a company profile for instance by an ad of OMNIPOL that dates back to 1947 and photographs from that time. During 1961, the trade mark went through several fractional modifications of the image, e.g. in 2009.

The year 2017 brought a major change to the company. The current visual style reflects the changes that OMNIPOL has gradually made into an investment and trading group and offers a new vision of the development of the company.

The new company logo builds on the motif of the globe that dominated the original logo; in the current version, it is expressed using a minimalist light blue circle. The circle in the new logo symbolises the Latin expression OMNI, which means „everything“ and embraces the company name in the same way the company embraces the world with its global market presence. The combination of the two shades of blue is meant to symbolise conservativeness, reliability and safety on the one hand (dark blue) and inspiration, freedom and intuition (light blue) on the other.

VEDENÍ SPOLEČNOSTI OMNIPOL

Akciovou společností, podnik zahraničního obchodu OMNIPOL, po jejím ustavení vedl generální ředitel Eduard Muřický, kterého ve funkci nahradil v listopadu 1960 František Langer. Od roku 1965 vedl podnik generální ředitel Vladimír Kiršbaum a v roce 1967 se stal generálním ředitelem Tomáš Mareček. Po jeho smrti v roce 1984 se generálním ředitelem stal Ludvík Skočdopole, který v této funkci působil do února 1986. Po jeho odchodu na zahraniční pracoviště se stal generálním ředitelem František Háva, který zde působil až do transformace podniku zahraničního obchodu OMNIPOL na akciovou společnost v roce 1991. Později pak zastávali funkci generálního ředitele Stanislav Kožený, Jozef Piga, Pavel Musela a Michal Hon. Současnou pozici prezidenta společnosti zastává Jiří Podpěra, který je ve funkci od roku 2017.

OMNIPOL'S MANAGEMENT

After its founding, the joint stock company OMNIPOL, a foreign trade business, was headed by General Director Eduard Muřický, who was replaced in November 1960 by František Langer. Vladimír Kiršbaum took over as general director in 1965 and was replaced in 1967 by Tomáš Mareček. After his death in 1984, Ludvík Skočdopole became the general director and served until February 1986. After his departure abroad, František Háva took over as general director and remained in this position until the transformation of the foreign trade company OMNIPOL into a joint stock company in 1991. Stanislav Kožený, Jozef Piga, Pavel Musela and Michal Hon later served as general directors. The current president, Jiří Podpěra, has held this office since 2017.

VIZE SPOLEČNOSTI OMNIPOL

Být první volbou pro partnery, kteří hledají moderní technologická řešení v oblasti obrany a bezpečnosti.

Transparentnost

Věříme v integritu a transparentnost ve všech oblastech našich aktivit, tak abychom si zajistili důvěru zákazníků v naše schopnosti plnit a překonávat mezinárodní standardy.

Inovace

Aktivně hledáme pokrokové technologie a procesy, tak abychom poskytli našim zákazníkům nejlepší řešení jejich náročných požadavků.

Spolehlivost

Náš závazek k naplnění našich slibů je zdůrazněn naší snahou o plnou spokojenost zákazníka, včasné plnění a odpovídající podporu v průběhu celého životního cyklu našich produktů či služeb.

Partnerství

Naše síly se soustřeďují na upevnění spolehlivého partnerství, které posune naše schopnosti a možnosti uspokojovat nejnáročnější potřeby našich zákazníků.

OMNIPOL'S VISION

To be the first choice for partners looking for modern technological solutions in the field of defence and security.

Integrity

We believe in integrity and transparency in all areas of our activities to ensure customer confidence in our ability to meet and surpass international standards.

Innovation

We are actively looking for advanced technologies and processes in order to supply our customers with the best solutions to their demanding requirements.

Reliability

Our commitment to fulfil our promises is underlined by our commitment to full customer satisfaction, timely delivery and suitable support throughout the life cycle of our products or services.

Partnership

Our energy is focused on the consolidation of a reliable partnership that will advance both our capabilities and potential to meet the most demanding needs of our customers.

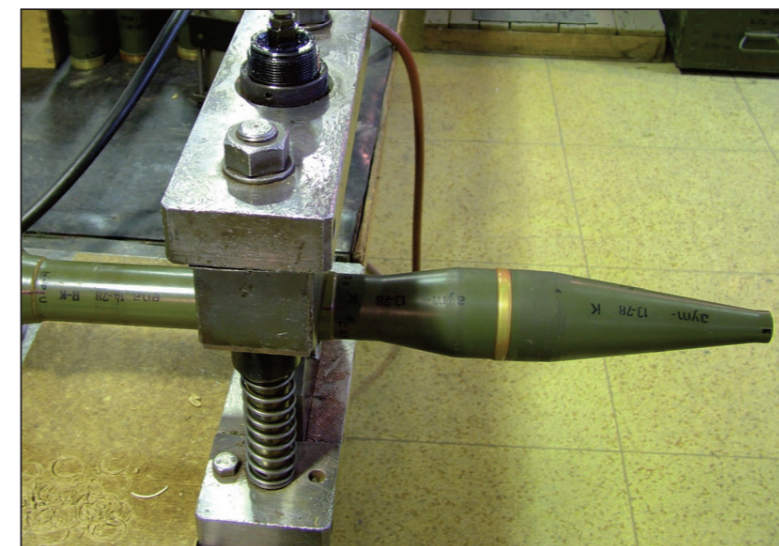
HLAVNÍ AKTIVITY OMNIPOL

Oblast podnikání

- zahraniční obchod s obranným a bezpečnostním materiálem
- projekty výzkumu a vývoje
- modernizační a inovační projekty
- projekty na klíč
- logistická podpora a související služby
- zahraniční obchod se zbožím civilního charakteru

Naše portfolio

- VERA-NG – pasivní průzkumný a sledovací systém
- SDD – pasivní průzkumný a sledovací systém dlouhého dosahu
- L-39NG – výcvikový a lehký bojový letoun
- simulační výcvikové systémy
- systémy vnitřní bezpečnosti
- modulární letiště a heliporty
- vybavení pro řízení leteckého provozu
- letecké přístroje a systémy
- zbraně a munice
- technologie obranného průmyslu
- logistická podpora
- Primoco Model One – UAV
- technologie pro potravinářský průmysl

OMNIPOL'S MAIN ACTIVITIES

Scope of our Business

- Foreign trade with defence and security equipment
- Research and development projects
- Upgrades and modernization projects
- Turn-key projects
- Logistic support and related services
- Foreign trade with civil goods

Our Portfolio

- VERA-NG – passive surveillance and monitoring system
- SDD – long-range passive reconnaissance and surveillance system
- L-39NG – training and light combat airplane
- Simulation and training system
- Homeland security systems
- Modular airports and heliports
- Air traffic control equipment
- Fly data recorders
- Weapons and ammunition
- Ammunition production technology
- Logistics support
- Primoco Model One –UAV
- Technologies for food processing industry

Vážené čtenářky, Vážení čtenáři,

publikace vydaná u příležitosti 85. výročí založení společnosti OMNIPOL volně navazuje na knihu vydanou v roce 2009. Shrnuje základní časové a ekonomicko-politické souvislosti týkající se této společnosti, která po celou dobu své existence byla, je a určitě také nadále bude spojena s mezinárodním obchodem.

Původní záměr zmapovat historii společnosti OMNIPOL často narážel na omezené množství podkladových materiálů, ať už v odborné literatuře nebo ve vzpomínkách pamětníků. Můžeme ale doufat, že v budoucnu se k této věci vrátí historikové, kteří ji nejen upřesní, ale také vyhodnotí.

Autoři nepovažují zde publikované informace o společnosti OMNIPOL za vyčerpávající a za případné nepřesnosti se předem omlouvají. Dovolují si oslovit čtenáře, kteří by mohli přispět k poskytnutí informací vedoucích k rozšíření podkladů historie společnosti OMNIPOL, o kontaktování „oslavence“ s dosud nepublikovanými fotografiemi, dobovými dokumenty, tiskovinami i s vlastními zážitky a zkušenostmi. Předem děkujeme za porozumění a ochotu.

Autorky publikace

Dear Readers,

The publication issued on the occasion of the 85th anniversary of the establishment of OMNIPOL is loosely tied to the book published in 2009. It summarises the basic time and economic and political contexts of this company that has been, and will continue to be, associated with international trade.

The original idea of mapping the history of OMNIPOL often encountered the problem of a limited number of support materials, whether in the professional literature or in the memories of witnesses. But we can hope that future historians will return to this issue for both clarification and evaluation.

The authors do not consider the published information on OMNIPOL to be exhaustive and apologise for any inaccuracies. They are reaching out to readers with who might have additional information regarding OMNIPOL's history, including unpublished photos, period documents and papers and printed materials, as well as their own experiences. We thank you in advance for your understanding and willingness.

The authors of the publication

O B S A H

ÚVODNÍ SLOVO PREZIDENTA SPOLEČNOSTI	3
OBDOBÍ VZNIKU A MEZIVÁLEČNÉ ČINNOSTI (1916–1939)	7
Tuzemská výrobní základna a předchůdci společnosti OMNIPOL Zrození společnosti OMNIPOL	
OBDOBÍ VÁLEČNÉHO HOSPODÁŘSTVÍ NA OKUPOVANÉM ÚZEMÍ (1939–1945)	15
Protektorátní události Stav po roce 1941	
OBDOBÍ POVÁLEČNÉ ČINNOSTI (1945–1955)	18
Poválečná obnova do roku 1948 Vývojový zlom 1948 Přechodové období 1953–1955 Vývoz zbraní z Československa do zemí třetího světa v letech 1948–1962 Podniky zahraničního obchodu	
OBDOBÍ ČINNOSTI V PODMÍNKÁCH CENTRÁLNĚ ŘÍZENÉ EKONOMIKY (1956–1989)	32
DRUHÉ AKTIVNÍ OBDOBÍ EXISTENCE SPOLEČNOSTI OMNIPOL V LETECH 1956–1989 JE UKONČENO	46
OBDOBÍ ČINNOSTI V PODMÍNKÁCH TRŽNÍ EKONOMIKY (1989 až současnost)	50
1989–1996 1997–dosud	
HISTORIE OCHRANNÉ ZNÁMKY OMNIPOL	56
VEDENÍ SPOLEČNOSTI OMNIPOL	61
VIZE SPOLEČNOSTI OMNIPOL	62
HLAVNÍ AKTIVITY OMNIPOL	63

C O N T E N T S

INTRODUCTION BY THE PRESIDENT OF THE COMPANY	3
THE PERIOD OF ESTABLISHMENT AND INTERWAR ACTIVITIES (1916–1939)	7
Domestic Manufacturing Base and Precursors to OMNIPOL The Establishment of OMNIPOL	
THE PERIOD OF WARTIME ECONOMY IN OCCUPIED TERRITORY (1939–1945)	15
Protectorate Events Situation after 1941	
PERIOD OF POST-WAR ACTIVITIES (1945–1955)	18
Post-War Renewal Until 1948 1948 – Turning Point in Development Transition Period 1953–1955 Arms Export from Czechoslovakia to the Third World from 1948–1962 Foreign Trade Companies	
PERIOD OF ACTIVITY IN THE CENTRALLY MANAGED ECONOMY (1956–1989)	32
OMNIPOL'S SECOND ACTIVE PERIOD FROM 1956 TO 1989 WAS THUS CONCLUDED	46
THE PERIOD OF ACTIVITIES IN THE MARKET ECONOMY (1989 to present)	50
1989–1996 1997–present	
HISTORY OF THE OMNIPOL TRADEMARK	56
OMNIPOL'S MANAGEMENT	61
OMNIPOL'S VISION	62
OMNIPOL'S MAIN ACTIVITIES	63

Seznam použité literatury / List of used Literature

1. Dorr, Robert F., Lake, Jon, Thompson Warren. *Stíhací esa Korejské války*. 1. vydání. Naše vojsko, 2003. 118 s. ISBN 80-206-0685-8.
2. Dudáček, Lubomír. *Dopravní letiště Prahy 1918-1946*. 1. vydání. MBI, Praha 1998. 192 s. ISBN 80-902238-4-2.
3. Johnson, Paul. *Dějiny 20. století*. 1. vydání. LEDA Praha, 2008. 846 s. ISBN 978-80-7335-335-3.
4. Karlický, Vladimír, Kaplan, Václav. *Zbraně na obranu republiky*. 1. vydání. Okresní muzeum Náchod, 1982. 62 s.
5. Karlický, Vladimír. *Svět okřídleného šípku Koncern Škoda Plzeň 1918–1945*. 1. vydání. Škoda a. s. Plzeň, 1999. 651 s.
6. Krumbach, Jan. *Čtyřicet roků letecké výroby v Otrokovicích*. 1. vydání. Technické muzeum Brno, Moravan n.p. Otrokovice, 1973. 120 s.
7. Krumbach, Jan, Orlita, Albert. *Historie letecké výroby v Kunovicích*. 1. vydání. KURS 99 Praha, 1996. 176 s. ISBN 80-902217-0-x.
8. Kučera, Pavel. *Aero 1919–1999, obrazová historie leteckého výrobce*. 1. vydání. GT Club - Motormedia Praha, 1999. 280 s.
9. Němeček, Václav. *Československá letadla 1918–1945*. 2. vydání. Naše vojsko, 1983. 368 s. ISBN 28-108-83.
10. Pacner, Karel. *Československo ve zvláštních službách, díl I. - 1914–1939*. 1. vydání. Themis, 2002. 528 s. ISBN 80-7312-002-X.
11. Pacner, Karel. *Československo ve zvláštních službách, díl II. - 1939–1945*. 1. vydání. Themis, 2002. 500 s. ISBN 80-7312-008-9.
12. Pacner, Karel. *Československo ve zvláštních službách, díl III. - 1945–1961*. 1. vydání. Themis, 2002. 712 s. ISBN 80-7312-012-7.
13. Pacner, Karel. *Československo ve zvláštních službách, díl IV. - 1961–1989*. 1. vydání. Themis, 2002. 696 s. ISBN 80-7312-013-5.
14. Pajer, Miloslav. *Křídla pro vítězství a poválečnou obnovu*. 1. vydání. Svět křidel Cheb, 2004. 838 s. ISBN 80-86808-11-4.
15. Rajlich, Jiří, Sehnal, Jiří. *Vzduch je naše moře*. 1. vydání. Naše vojsko, 1993. 188 s. ISBN 80-206-0589-4.
16. Roberts, John M. *Dvacáté století. Dějiny světa*. 1. vydání. BETA-Dobrovský, 1993. 632 s. ISBN 80-7306-131-7.
17. Šorel, Václav. *Encyklopedie českého a slovenského letectví*. 1. vydání. Computer Press, 2005. 448 s. ISBN 80-251-0733-7.

Časopisy a sborníky

1. Časopisy *Letectví, Křídla vlasti a Letectví a kosmonautika*, ročníky 1921–2009
2. Hejlová P.: *Bratři Göringové: Jeden ďábel, druhý anděl*. Periodikum Epoque č. 16, ročník 2008
3. Hozák J., Jozefovič M.: *Československé letectví*. Národní technické muzeum Praha 1998
4. Orlita A., Blatný J., Holuša J.: *Přehled L 410/L 420*. KURS 99 Praha, 1997
5. Sborník *Československý zahraniční obchod*. Československá obchodní komora Praha 1973
6. Sborník *Československý zbrojný průmysl v letech 1918–1939 a jeho vývozní činnost*. MZO HTS Praha
7. Sborník *Seznam ochranných známek čs. podniků chráněných v cizině*. Státní úřad pro vynálezy a normalizaci Praha
8. Zídek P.: *Vývoz zbraní z Československa do zemí třetího světa v letech 1948–1962*. Periodikum Historie a vojenství č. 3, ročník 2002